

บทที่ 4

ความสัมพันธ์ระหว่างนิยายวิทยาศาสตร์อเมริกันแนวดีสโทเปีย ในช่วงค.ศ. 1950-1972 กับสังคม

สังคมและวรรณกรรมย่อมมีความสัมพันธ์กันอย่างไม้อาจปฏิเสธได้ เพราะวรรณกรรมเป็นผลงานของนักเขียนผู้เป็นเหมือนคนสามคน คือเป็นนักประพันธ์ เป็นหน่วยหนึ่งของคนรุ่นนั้น และเป็นพลเมืองของสังคม¹ นักเขียนจึงยากที่จะหลีกเลี่ยงอิทธิพลของสังคมในยุคสมัยของตนได้ วรรณกรรมย่อมสะท้อนประสบการณ์ชีวิตความคิดในยุคสมัยนั้นออกมา ไม่ว่านักเขียนจะจงใจหรือไม่ก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ²

ลักษณะแรก วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม การสะท้อนภาพนั้นไม่ใช่การบันทึกเหตุการณ์ แต่คือการสะท้อนประสบการณ์ของผู้เขียนและเหตุการณ์ส่วนหนึ่งของสังคมออกมา วรรณกรรมจึงมีความเป็นจริงทางสังคมสอดแทรกอยู่ วรรณกรรมอาจสะท้อนภาพของสังคมทั้งในด้านรูปธรรมและนามธรรม ด้านรูปธรรมนั้นคือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วไปในสังคม ส่วนด้านนามธรรมหมายถึงค่านิยม ความคิดของคนในสังคม ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน วรรณกรรมจึงเป็นการตอบสนองทั้งด้านการกระทำและความคิดของมนุษย์ต่อสังคม สำหรับนักเขียนบางคนจะมีความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างสูง เขาจะสะท้อนความปรารถนาที่จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น และวรรณกรรมของเขาย่อมเสนออุดมการณ์ของเขาออกมาทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ

ลักษณะที่สอง สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือต่อนักเขียน นักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมในด้านต่างๆ ทั้งวัฒนธรรม ชนบทประเพณี ศาสนา ปรัชญาและการเมือง สภาพเหล่านี้จะเป็นสิ่งกำหนดโลกทัศน์หรือชีวิตทัศน์ของเขา อิทธิพลของสังคมต่อนักเขียนจึงเป็นทั้งการรับอิทธิพลมาจากสังคมและการสนองตอบต่ออิทธิพลนั้นๆ อีกประการหนึ่ง สภาพทางเศรษฐกิจและการเมืองอาจเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของวรรณกรรม นักเขียนต้องเขียน

1 วิกย์ ศิวะศรียานนท์, วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2531), หน้า 96.

2 ตรีศิลป์ บุญขจร, นวนิยายกับสังคมไทย (พ.ศ. 2475-2500) (กรุงเทพฯ : สว่างสรรค์, 2523), หน้า 6.

ปัญหาสิ่งแวดล้อม

เนื้อเรื่องการดำเนินเรื่องจะมีลักษณะเคร่งเครียดขึ้น ตัวละครเป็นคนสามัญธรรมดามากขึ้นและมักจบลงด้วยความพ่ายแพ้และความพินาศของเขา หลายเรื่องจะจบลงอย่างสิ้นหวังให้เห็นภาพของโลกที่ใกล้พินาศ ไม่มีอารมณ์ขันและศรัทธาของยุคก่อนอีกต่อไป การเสนอทางออกโดยการสร้างชีวิตให้สมดุลย์จางหายไป เหลือเพียงท่าทีของการมองโลกในแง่ร้าย หมดสิ้นความหวังและรุนแรงมากขึ้น

นิยายดีส์โทเปียของยุคนี้จึงนับเป็นยุคที่สำคัญยิ่งในด้านพัฒนาการของนิยายในแนวนี้ และเห็นท่าทีการเกี่ยวข้องกับสังคมเพิ่มขึ้น นักเขียนได้ก้าวข้ามจากการสอดแทรกสาระลงในความบันเทิง ไปสู่การเสนอสาระอย่างเต็มที่ ซึ่งทำให้นิยายวิทยาศาสตร์ของยุคนี้เป็นวรรณกรรมเกี่ยวกับชีวิตและสังคมอย่างเห็นได้ชัด

ตามใจผู้อ่านหรือเจ้าของสำนักพิมพ์ หรือถูกจำกัดขอบเขตในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

ลักษณะที่สาม วรณกรรมหรือนักเขียนมีอิทธิพลต่อสังคม นักเขียนที่ยิ่งใหญ่ย่อมสามารถสร้างวรณกรรมให้มีชีวิต สามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อ่านให้คล้อยตาม และเขายังมีทัศนะที่กว้างไกลและลึกซึ้งกว่าคนทั่วไป วรณกรรมของเขาจึงมีอิทธิพลต่อผู้อ่านที่จะยึดถือหรือปฏิบัติตาม อิทธิพลของวรณกรรมต่อสังคมนั้น อาจเป็นอิทธิพลภายนอก เช่น แต่งกายหรือทำตามอย่างตัวละครในวรณกรรม หรือเป็นอิทธิพลภายใน คืออิทธิพลทางความคิด เป็นการสร้างค่านิยม ความรู้สึกนึกคิด การชี้แนะแนวทางต่อสังคมให้ปฏิบัติตาม นักเขียนจึงมีบทบาทในฐานะผู้นำความคิดของสังคมและวัฒนธรรม

นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างวรณกรรมและสังคม ยังเห็นได้จากโลกทัศน์ของผู้เขียน วรณกรรมคือภาพชีวิตที่เหมือนจริงและสะท้อนผ่านโลกทัศน์ของเขา โลกทัศน์หรือความคิดเห็นของนักเขียนเกี่ยวกับตนเองและโลก จึงอยู่ในความคิด ประสบการณ์และอารมณ์ของเขา และโลกทัศน์ยังเป็นแรงบันดาลใจของนักเขียน โลกทัศน์จึงเป็นตัวกำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบต่างๆของวรณกรรม โลกทัศน์ของนักเขียนยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของยุคสมัย ที่ทำให้เขามองโลกไปในลักษณะใด เช่น ทำให้เขามีศรัทธาหรือสิ้นหวังต่อสังคม

นวนิยายนั้นเป็นรูปแบบของวรณกรรมที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกับความ เป็นจริง ความเกี่ยวพันของนวนิยายกับสังคมจึงเป็นสิ่งที่เห็นได้ไม่ยากนัก³ ทั้งนี้เพราะนวนิยายย่อมเป็นเรื่องราวของตัวละครในสังคมที่มีบทบาทการกระทำความรู้สึกนึกคิด เช่นคนทั่วไป ภาพของเหตุการณ์ในเรื่องทั้งที่เป็นฉากหลังหรือมีอิทธิพลต่อตัวละครย่อมเป็นภาพที่ใกล้เคียงกับสังคม และสะท้อนความเป็นไปในสังคมออกมาโดยตรง

แต่สำหรับนิยายวิทยาศาสตร์นั้นแตกต่างจากนวนิยายทั่วไป เพราะนิยายวิทยาศาสตร์เป็นเรื่องราวในจินตนาการ ภาพสังคมในเรื่องเป็นภาพสมมุติขึ้น เช่น สังคมอนาคต สังคมในต่างดวงดาว โลกในอีกมิติหนึ่ง ฯลฯ ภาพสังคมที่ปรากฏอยู่ในเรื่องจึงไม่ใช่ภาพสะท้อนโดยตรงของสังคมร่วมสมัย

นิยายวิทยาศาสตร์จำนวนหนึ่งเป็นวรณกรรมให้ความบันเทิงและหลักหนึ่ความจริง ภาพสังคมในเรื่องจะเป็นฉากหลังที่มีสีสัน โดยไม่มีพื้นฐานของสังคมที่แท้จริงแต่อย่างใด เช่น นิยายในแนวสเปซ โอเปรา หรือนิยาย

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

วิทยาศาสตร์แฟนตาซี แต่มีนิยายวิทยาศาสตร์อีกจำนวนหนึ่งที่ภาพสังคมในจินตนาการเกี่ยวพันกับสังคมร่วมสมัยอย่างเด่นชัด โดยผู้เขียนมักจะบิดเบือนหรือขยายภาพอันเป็นจริงของช่วงเวลานั้นอย่างมีวัตถุประสงค์

จากความหมายของนิยายวิทยาศาสตร์ มีนักเขียนหรือนักวิจารณ์นิยายวิทยาศาสตร์มากมาย เห็นพ้องกันว่า นิยายวิทยาศาสตร์สร้างภาพสังคมในจินตนาการของเขาจากภาพของสังคมร่วมสมัยเพื่อเสนอความคิดเกี่ยวกับชีวิตและสังคม ตั้งแต่เป็นภาพสะท้อนที่ถูกบิดเบือนไปของยุคสมัย เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ หรือเสียดสีเขาะเย้ยได้เช่นกัน

นิยายวิทยาศาสตร์มักมีลักษณะของวรรณกรรมแนวเสียดสีแฝงอยู่ โดยใช้ลักษณะต่างๆ ที่ผิดเพี้ยนไปจากความจริงนั้นยั่วล้อเสียดสีวิพากษ์วิจารณ์สังคม ภาพสะท้อนที่บิดเบือนไปนี้ ทำให้ผู้อ่านมองดูสังคมของตนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น นักเขียนมักจะขยายปัญหาในสังคมขึ้นเป็นจุดเด่น แต่นิยายวิทยาศาสตร์จะสร้างภาพสังคมอย่างสมจริงและเป็นเหตุเป็นผล และนิยายวิทยาศาสตร์สร้างภาพสังคมขึ้นได้ทั้งระบบ ทำให้สามารถสะท้อนภาพสังคมเพื่อสื่อความคิดได้อย่างกว้างขวาง

แต่อย่างไรก็ตาม มีผู้คัดค้านความเห็นนี้ ซี เอ็ม คอร์นบลูซ เห็นว่านิยายวิทยาศาสตร์นั้นไม่ประสบความสำเร็จในการวิพากษ์วิจารณ์สังคม เพราะภาพสังคมในเรื่องจะมีลักษณะเด่นของสังคมในช่วงเวลาอื่น หรือในโลกอื่นอย่าง เป็นเอกเทศ และเนื้อเรื่องยังเน้นสีสันของเรื่องบทผจญภัยจนสาระในเรื่องถูกบดบังไป⁴ ซึ่งความเห็นนี้เป็นความจริงสำหรับงานนิยายวิทยาศาสตร์หลายเรื่อง

แต่ข้อควรคำนึงคือ สังคมในนิยายวิทยาศาสตร์ นักเขียนมักสร้างประวัติศาสตร์อนาคตและสร้างองค์ประกอบต่างๆ รายละเอียดอย่างสมจริง การสะท้อนภาพสังคมปัจจุบันจะแฝงอยู่ในบางส่วนของสังคมในเรื่อง ไม่ใช่สังคมอนาคตทั้งหมดคือภาพเปรียบเทียบกับสังคมปัจจุบันในทุกด้าน

สังคมมีอิทธิพลต่อนิยายวิทยาศาสตร์และนักเขียนนิยายวิทยาศาสตร์อย่างเห็นได้ชัด นักเขียนจะรับอิทธิพลจากเหตุการณ์ต่างๆ รวมทั้งความรู้ ความคิดของยุคมา และแสดงความคิดเห็นตอบสนองต่อสังคมด้วยภาพที่บิดเบือนไป เช่น ในช่วงหลังสงครามครั้งที่ 1 และภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก

⁴Basil Davenport, The Science Fiction Novel : Imagination and Social Criticism. (Chicago: Advent, 1974), p. 55.

ในทศวรรษที่ 20 และ 30 ทำให้เกิดนิยายดิสโทเปียขึ้นอย่างแพร่หลายในยุโรป ในขณะที่สหรัฐไม่ได้รับผลกระทบจากสงครามยังคงเป็นนิยายวิทยาศาสตร์แนวบันเทิงอยู่ หรือนิยายวิทยาศาสตร์ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มักเสนอภาพสังคมและอารยธรรมที่ล่มสลายและภัยจากระเบิดนิวเคลียร์ เป็นต้น

อิทธิพลของนิยายวิทยาศาสตร์หรือนักเขียนต่อสังคมนั้นเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนเช่นกัน มีนิยายวิทยาศาสตร์หลายเรื่องที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างแพร่หลาย เช่น Utopia ของเซอร์ โทมัส มอร์ ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นหลักการของลัทธิคอมมิวนิสต์ หรือ Looking Backward ของเอ็ดเวิร์ด เบลลามี่ ก่อให้เกิดความคิดถึงอนาคตที่ดีกว่าและตื่นตัวในด้านความคิดนี้อย่างแพร่หลาย หรือ Nineteen Eighty Four ของจอร์จ ออร์เวลล์ ก่อให้เกิดความหวาดกลัวและเกลียดชังลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรง

บางครั้งมีนิยายวิทยาศาสตร์ที่เสนอความคิดประการหนึ่งและก่อให้เกิดกระแสต่อต้านความคิดนั้นตามมา เช่น การเสนอความคิดมองโลกในแง่ดีของ เอช จี เวลส์ ก่อให้เกิดกระแสความคิดต่อต้านเวลส์ขึ้น

นอกจากนี้ นักวิจารณ์และนักเขียนนิยายวิทยาศาสตร์ยังเห็นว่านิยายวิทยาศาสตร์ยังมีหน้าที่ต่อสังคมที่เด่นชัด เช่น เป็นการเตรียมตัวให้ประชาชนไม่ตระหนกกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงในสังคม หรือชี้หนทางที่มนุษย์จะดำรงอยู่ต่อไป หรือเตือนภัยต่อประชาชนไม่ให้ก้าวไปในทิศทางที่ผิด และชี้หนทางที่ดีกว่าต่อสังคม

มีนักเขียนนิยายวิทยาศาสตร์หลายคนที่เสนออุดมการไว้ในงานของเขา เป็นการชี้หนทางให้สังคม เช่น เอช จี เวลส์เสนอภาพของโลกาภิรัฐ (world state) ที่มนุษย์ไม่มีการแบ่งแยกอีกต่อไป ไอแซค อสิมอฟและอาร์เธอร์ ซี คลาร์ก แสดงความหวังว่ามนุษย์จะใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง และก่อให้เกิดประโยชน์

มีนิยายวิทยาศาสตร์จำนวนมากที่เสนอภาพอันน่าสะพึงกลัวของโลกอนาคต เมื่อตกเตือนไม่ให้มนุษย์ก้าวไปในทิศทางนั้น ภาพของสังคมในนิยายวิทยาศาสตร์จึงไม่ใช่การทำนายอนาคต แต่คือการแสดงถึงสิ่งที่เป็นไปได้หรืออาจเกิดขึ้น ซึ่งเป็นได้ทั้งแง่บวกที่ควรก้าวไปและแง่ลบที่ไม่ควรปล่อยให้เกิดขึ้น

นิยายวิทยาศาสตร์กับสังคมนั้นมีความเกี่ยวข้องกันอยู่อย่างไม่อาจปฏิเสธได้ สำหรับนิยายแนวดิสโทเปียนี้ ได้ชื่อว่าเป็นวรรณกรรมแนวสังคมและการเมืองมาตั้งแต่ยุคแรก ฉะนั้น นิยายวิทยาศาสตร์แนวดิสโทเปียในช่วง ค.ศ. 1950-1972 จึงควรที่จะมีความเกี่ยวข้องกับสังคมในยุคเดียวกันอย่าง

ชัดเจนเช่นกัน

นิยายดีส์โทเปียกับสังคมอเมริกันในช่วงค.ศ. 1950-1961

นิยายดีส์โทเปียในช่วงเวลานี้คือนิยายในแนวสูตรสำเร็จที่ให้ภาพสังคมอนาคตที่เปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบัน หรือสังคมในยุคนั้นอย่างมาก เช่น ภาพของรัฐเผด็จการคอมมิวนิสต์ หรือสังคมโลกใน 3000 ปีข้างหน้า การสะท้อนภาพสังคมจึงไม่ใช่ภาพสะท้อนโดยตรง แต่เป็นการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคมผ่านภาพที่ถูกบิดเบือนไป

การเมือง

สหรัฐอเมริกาในช่วงเวลานั้น คนอเมริกันยังคงหวาดหวั่นกับภาพของสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่จบลงด้วยความพินาศและความน่าสยดสยองของระเบิดปรมาณู และเกรงกลัวว่าความพินาศเช่นนี้จะเกิดขึ้นอีก สหรัฐฯ เข้าสู่ยุคของสงครามเย็น ความตึงเครียดระหว่างชาติกับโซเวียตเพิ่มขึ้นทุกขณะ ประชาชนและรัฐต่างหวาดหวั่นการแทรกซึมของพวกคอมมิวนิสต์ และเชื่อว่าพวกนี้ได้ส่งจารชนเข้ามาในประเทศ ทั้งยังหวาดวิตกว่าสงครามในอินโดจีนและเกาหลีจะเป็นชนวนของสงครามโลกครั้งที่ 3

นิยายดีส์โทเปียของยุคนั้นหลายเรื่องจึงสะท้อนภาพความกลัวเหล่านี้ ออกมาอย่างเด่นชัด ใน Player Piano และ Limbo ต่างเริ่มเรื่องด้วยภาพของสงครามโลกครั้งที่ 3 ใน Player Piano สงครามครั้งนี้เป็นสงครามที่ประชาชนทั้งชายและหญิงต้องออกรบและสหรัฐเป็นฝ่ายชนะสงคราม ส่วนใน Limbo วูล์ฟได้แสดงภาพสงครามอันน่าสะพึงกลัวระหว่างสหรัฐและรัสเซียที่อาวุธสงครามนาธานิดถูกนำมาใช้ และเป็นสงครามโลกอย่างแท้จริง เพราะทั้งโลกต่างได้รับภัยสงคราม ประชากรโลกล้มตายจนเหลือเพียงน้อยนิดและทั้งสองฝ่ายต่างไม่มีผู้ใดชนะแต่พินาศด้วยกันทั้งสองฝ่าย และวูล์ฟได้แสดงให้เห็นว่าแม้ทั้งสองฝ่ายต่างมีบทเรียน แต่พวกเขาได้ก่อสงครามขึ้นอีกครั้ง ส่วนใน Fahrenheit 451 ได้กล่าวถึงสงครามในต่างแดนซึ่งเปรียบเปรยถึงสงครามเกาหลีและสหรัฐได้ถูกข้าศึกโจมตีด้วยเครื่องบินทิ้งระเบิดโดยไม่รู้ตัว เป็นสงครามสายฟ้าแลบที่ทำลายอารยธรรมลงเป็นยุยง นิยายเหล่านี้คือการแสดงความหวาดหวั่นของยุคนั้นว่าสงครามโลกครั้งที่สามอาจเกิดขึ้น ซึ่งจะนำภัยนิบัติอันรุนแรงกว่าสงครามโลกครั้งที่ 2 มาสู่มนุษยชนิกะเขียนได้ถ่ายทอดความคิดของคนในสังคมออกมาในงานของเขา เป็นการเตือนภัยว่าจะเกิดอะไรขึ้นหากมนุษย์ปล่อยให้ลัทธิชาตินิยมและใช้ความรุนแรง

ตัดสินปัญหา และทางออกที่นักเขียนชี้คืออย่าปล่อยให้มันเกิดขึ้น

ไม่เพียงแต่รัฐและประชาชนเห็นว่ามีการแทรกซึม สหรัฐอเมริกา ได้ส่งจารชนเข้าไปในดินแดนของฝ่ายตรงข้ามบ่อยครั้ง นิยายดีสโทเปียของ ช่วงนี้มีก็มีเรื่องราวของการส่งจารชนเข้าไปปะปนในฝ่ายของศัตรูเพื่อสืบ ความลับ เช่นใน *Player Piano* พลถูกส่งไปทำกิจกรรมในกลุ่มโกสต์ เซิร์ต โซไซตี้ ใน *The Syndic* ออร์ซิงโนเข้าไปทำกิจกรรมในฝ่ายรัฐบาล หรือมิทเชลล์เข้าร่วมกับกลุ่มคอนซีส์ นิยายเหล่านี้ยังมีเรื่องของกลุ่มใต้ดินที่ แฝงตัวอยู่ในสังคม ที่เด่นชัดคือพวกคอนซีส์ (consie) ใน *The Space Merchants* เป็นการตั้งชื่อล้อเลียนคำว่า คอมมิส์ (Commies) ที่ใช้เรียก พวกคอมมิวนิสต์โดยตรง^๕ ภาพเหล่านี้จึงเป็นภาพสะท้อนของยุคนั้น

ความขัดแย้งระหว่างค่ายโลกเสรีและคอมมิวนิสต์ ได้ถูกกล่าวถึง อย่างเด่นชัดใน *Limbo* แต่ใน *The Syndic* ได้กล่าวถึงในเชิงเปรียบเทียบ คอร์นบลูซีใช้ภาพของข้อขัดแย้งระหว่างซินดิก มีอบเทอร์ริทอรีและฝ่าย รัฐบาลเดิม ที่ต่างฝ่ายต่างรอเวลาที่จะทำสงคราม มีการเข้าแทรกซึมทำ กิจกรรมฝ่ายตรงข้ามอย่างลับๆ ซึ่งคือภาพของภาวะสงครามเย็น นอกจากนี้ คอร์นบลูซียังเปรียบเทียบให้เห็นว่าซินดิกเป็นโลกเสรีที่อ่อนแอ ในขณะที่พวก เผด็จการอย่างรัฐบาลและมีอบ เทอริทอรีอาจร่วมมือกัน ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบถึงสหรัฐ รัสเซียและจีนนั่นเอง

ความอัปยศอย่างยิ่งของการเมืองในยุคนั้นคือ กรณีของแมคคาร์ธี ที่ปลุกเร้าให้สังคมอเมริกันหวาดระแวงภัยคอมมิวนิสต์และใช้เป็นเงื่อนไข ทำลายศัตรูทางการเมือง แมคคาร์ธีสั่งให้มีการเซ็นเซอร์อย่างเข้มงวดและทำลายหนังสือ ศิลปินและผู้บริสุทธิ์มากมายถูกจับหรือถูกขึ้นบัญชีดำ มีพวกเหล่านี้ หนีไปยังประเทศอื่นมากมาย มีการเผาหนังสือที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นปฏิปักษ์ต่อ ระบบประชาธิปไตย^๖ ประชาชนทั่วไปต่างหวาดระแวงสอดส่องซึ่งกันและกัน พวกเขากลัวภัยคอมมิวนิสต์น้อยกว่าการถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ และทำให้สังคมอเมริกันสูญเสียเสรีภาพในการแสดงออกอย่างน่าละอาย

เรื่องที่แสดงถึงจุดนี้อย่างชัดเจนคือ *Fahrenheit 451* แบริดเบอรัรีเสนอภาพสังคมที่รัฐควบคุมความคิดประชาชนโดยการห้ามอ่านหนังสือ

^๕Patrick Parinder, *Science Fiction : A Critical Guide* (London : Longman, 1979), p. 104.

^๖สมร นิติทัณฑ์ประภาส, *สหรัฐอเมริกาในยุคปัจจุบัน ค.ศ. 1945-1980 เล่ม 1* (กรุงเทพ : โอเดียนสโตร์, 2521), หน้า 206.

หนังสือและบ้านที่ครอบครองหนังสือจะถูกเผา รัฐทำให้ทุกคนผลิตเพลินกับสื่อมวลชนเช่น โทรทัศน์ วิทยุ และเป็นผู้ให้ข่าวสารตามที่รัฐต้องการโดยให้ประชาชนใช้ความคิดให้น้อยที่สุด สังคมจึงเต็มไปด้วยความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน แต่ละคนจะคอยสอดส่องเพื่อนบ้าน หาผู้ที่แตกต่างไปจากตัว และคนที่ไม่อาจทนต่อระบบนี้ได้จะหนีไปยังดินแดนอื่นๆ ทั้งหมดนี้จึงเป็นภาพขยายของลัทธิแมคคาร์ธีในยุคนั้นนั่นเอง

นอกจากนี้ Player Piano มีบทที่กล่าวถึงนักประพันธ์ผู้เขียนนวนิยายแนวต่อต้านเครื่องจักรซึ่งคือรัฐ ทำให้เขาถูกไล่ออกจากงาน และงานของเขาไม่ได้รับการตีพิมพ์ ส่วน The Space Merchants ได้แสดงภาพของรัฐที่กล่าวหาประชาชนอย่างไรเหตุผล นวกคอนซีส์คือผู้พิทักษ์ผลประโยชน์และต่อต้านความผิดพลาดในสังคม แต่ถูกกล่าวหาว่าเป็นอาชญากรผู้ก่อความวุ่นวาย เหมือนกับพวกที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นภาพสะท้อนของลัทธิแมคคาร์ธีเช่นกัน

เท่ากับนักเขียนเหล่านี้ได้นำเหตุการณ์ในขณะนั้นมาบิดเบือนเป็นภาพสังคมอนาคตและโจมตีความเลวร้ายของลัทธิแมคคาร์ธี และการเผด็จการทางความคิดที่ครอบคลุมสังคมอเมริกันในขณะนั้น

ช่วงทศวรรษที่ 50 เป็นยุคที่พ่อค้านักธุรกิจเข้ามามีบทบาทในวงการเมืองมากมาย ในสมัยไอเซนฮาวน์ คณะรัฐมนตรีเต็มไปด้วยเศรษฐกิจ จนถึงกับถูกขนานนามว่า "คณะรัฐมนตรีแปดเศรษฐกิจและหนึ่งช่างซ่อมท่อน้ำ"⁷ สังคมต่างหวาดระแวงว่าคนเหล่านี้จะให้การเมืองสร้างผลประโยชน์ให้แก่การค้าและพรรคพวกของตน เป็นรัฐบาลพ่อค้าที่มุ่งกอบโกยและประชาชนเป็นผู้รับเคราะห์ ใน The Space Merchant ได้สะท้อนภาพความคิดนี้เป็นภาพอนาคตเมื่อบริษัทธุรกิจมีอำนาจมหาศาล บรรดาวุฒิสมาชิกและผู้แทนราษฎรต่างเป็นตัวแทนของบริษัท การลงมติของรัฐจึงเป็นการแย่งผลประโยชน์กันในแต่ละบริษัท แม้ประธานาธิบดีต้องมอบหมายให้นักธุรกิจ นอกจากนี้ยังมีนิยายดีส์โทเปีย เรื่องอื่นที่กล่าวถึงกลุ่มธุรกิจขึ้นเป็นผู้ครอบครองสังคม พ่อค้านักธุรกิจกลายเป็นอภิสิทธิชนและแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตัว เช่นพวกเจ้าของโรงงานและวิศวกรใน Player Piano หรือ พวกนักธุรกิจกิจการฮีโดนิสต์ใน The Joy Makers ภาค 2 ลักษณะเหล่านี้คือการขยายภาพอิทธิพลของพ่อค้าในวงการเมือง เมื่อโจมตีวิพากษ์วิจารณ์และแสดงให้เห็นผลร้ายหาก

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 82.

ปล่อยให้นักธุรกิจ เข้ามามีบทบาททางการเมือง

คนอเมริกันต่างชื่นชมในเสรีภาพของตนและหาเหตุผลลัทธิเผด็จการ และลัทธิคอมมิวนิสต์ว่าเป็นสิ่งเลวร้าย มีนิยายหลายเรื่องแสดงภาพลัทธิเผด็จการอันเลวร้ายออกมาว่าสิ่งอันไม่พึงปรารถนาอย่างยิ่ง เช่น รัฐเผด็จการทหาร และรัฐอนาธิปไตยใน *The Syndic* หรือเผด็จการโดยคอมพิวเตอร์ใน *Limbo* และ *The Joy Makers* ภาค 3 แต่นิยายในยุคนี้หลายเรื่องได้เสนอภาพสังคมประชาธิปไตยที่ซ่อนความเป็นเผด็จการไว้ภายใน เช่นใน *Fahrenheit 451* รัฐบาลได้ใช้ระบบของสังคมมวลและวัฒนธรรมมวลจำกัดความคิดประชาชน

นโยบายทางด้านต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในขณะนั้นคือการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศโลกเสรีในด้านต่างๆ เพื่อป้องกันการขยายอำนาจของคอมมิวนิสต์ เป็นทั้งการช่วยทางด้านเศรษฐกิจหรือกำลังทหาร ในอีกทางหนึ่ง คือการขยายตลาดทางการค้าและแหล่งทรัพยากรโดยการไปตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศเหล่านี้ มีนิยายดีสโทเปียหลายเรื่องของยุคนี้ได้สะท้อนภาพเหล่านี้ไว้ เช่นใน *The Space Merchants* กล่าวถึงการตั้งโรงงานในดินแดนต่างๆ ของโลก เช่น ที่อินเดีย ซึ่งเป็นการทำลายระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม เรื่องที่สะท้อนถึงภาพพจน์ด้านนี้ของสหรัฐอย่างตรงตัวที่สุดคือใน *Player Piano* ที่สหรัฐจะให้ความช่วยเหลือวิทยาการต่างๆ แก่ประเทศบราซิล โดยซาร์แห่งบราซิลได้พบว่าความเจริญในสหรัฐได้ทำลายความสุขของมนุษย์และประชาชน และไม่ต้องการให้สิ่งนี้มาเกิดกับประเทศของตน นั่นคือนักเขียนเหล่านี้ได้โจมตีว่าสหรัฐได้เข้าไปแทรกแซงยุ่งเกี่ยวกับความเป็นไปในประเทศต่างๆ อย่างมากเกินไปจนเกินควรและการนำวิถีชีวิต ความคิดของชาติตนไปเผยแพร่และถ่ายทอดซึ่งอาจไม่เกิดผลดีแก่ชาติเหล่านั้น

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ทางการเมืองในระยะเวลาสั้นกับวรรณกรรมดีสโทเปียเป็นสิ่งที่มองเห็นได้อย่างชัดเจน นักเขียนมักขยายสิ่งที่ปัญหาหรือความหวาดหวั่นขึ้นเป็นภาพสังคมอนาคตที่ปัญหาเหล่านั้นกลายเป็นปัญหาสำคัญยิ่ง

เศรษฐกิจ

ทศวรรษที่ 50 คือยุคแห่งความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของสหรัฐภาคอุตสาหกรรมเจริญอย่างเต็มที่ ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การนำระบบอัตโนมัติมาใช้ในโรงงาน อีกทั้งกำลังซื้อของประชาชนเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการผลิตและบริโภคแบบมวลขึ้น มาตรฐานการครองชีพของประชาชนสูง

ขึ้นกว่าเดิมมากมาย ประชาชนส่วนใหญ่กลายเป็นชนชั้นกลางอันเท่าเทียม บริษัทธุรกิจได้ขยายตัวเป็นบริษัทยักษ์ใหญ่ (Giant Business) และขยายขอบเขตไปทั่วประเทศและต่างประเทศ มีการหาทรัพยากรจากประเทศที่เป็นเสมือนอาณานิคมมาใช้ในการผลิตสินค้า

ความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของชาติได้ถูกถ่ายทอดลงในนิยาย ตีพิมพ์เพียงของยุคนี้หลายเรื่อง นิยายเหล่านี้จะให้เห็นภาพของชาติที่ร่ำรวย และก้าวหน้าจากระบบอุตสาหกรรมและการค้าแบบเสรีนิยม เช่น Player Piano ให้เห็นภาพสหรัฐอเมริกาหลังสงครามโลกครั้งที่ 3 ที่เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม สร้างผลผลิตได้เป็นจำนวนมาก มีการส่งสินค้าออกสร้างรายได้ให้ประเทศเป็นจำนวนมหาศาล เป็นชาติที่ชนะทั้งสงครามและความยากจน ซึ่งคือการเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อย่างเห็นได้ชัด The Space Merchants เสนอภาพสหรัฐอเมริกาในศตวรรษที่ 22 อันเป็นโลกแห่งธุรกิจการค้าและการโฆษณา มีการผลิตและบริโภคอย่างไม่หยุดยั้ง ใน The Naked Sun สังคมของชาวไซลาเรีย คือสังคมของคนชั้นสูงที่ร่ำรวยและเท่าเทียมกัน หรือ The Status Civilization โลกกลายเป็นโลกาภิวัตน์ที่ร่ำรวยอุดมสมบูรณ์ ทุกคนมีทรัพย์สินสมบัติเท่าเทียมกัน จากโรงงานระบบอัตโนมัติ แต่เรื่องเหล่านี้ได้ชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจได้นำความทุกข์และความนินาศมาสู่สังคม ซึ่งคือการเตือนภัยให้มองดูความเจริญก้าวหน้าของชาติในทางเศรษฐกิจขณะนั้นด้วยความรอบคอบว่าอาจมีผลสืบเนื่องตามมาเช่นใดบ้าง

ภาพของบริษัทธุรกิจยักษ์ใหญ่ที่ขยายกิจการออกไปทุกขณะจนมีขอบข่ายและอิทธิพลออกไปในประเทศอื่นๆ ได้ถูกขยายภาพเป็นบริษัทธุรกิจมหาที่มีอิทธิพลไปทั่วโลก และมีอำนาจทางการเมือง จนกลายเป็นรัฐบาลหรือมีอำนาจในวงรัฐบาล ใน The Space Merchants บริษัทธุรกิจและการโฆษณาได้กลายเป็นบริษัทที่มีขอบข่ายทั่วโลก และขยายขอบเขตไปถึงขั้วโลกใต้และดวงจันทร์ มีตัวแทนอยู่ในวงรัฐบาลที่สร้างผลประโยชน์ให้กับตนเอง หรือใน The Joy Makers บริษัทฮีโดนิคส์ได้มีขอบข่ายไปทั่วโลกจนกลายเป็นรัฐบาลและผู้ปกครองโลกไปในที่สุด ใน The Syndic กลุ่มแก๊งสเตอร์ที่มีอิทธิพลในทางการค้าได้ลุกฮือขึ้นล้มล้างรัฐบาลและตั้งตัวเป็นรัฐในที่สุด นิยายเหล่านี้คือ การวิพากษ์วิจารณ์ถึงอำนาจของบริษัทธุรกิจยักษ์ใหญ่ที่มีอำนาจมากขึ้นทุกขณะ รวมทั้งมีอิทธิพลในวงรัฐบาลทำให้สังคมเสื่อมทรามลง

นิยายเหล่านี้ยังให้ภาพของการนำระบบอัตโนมัติมาใช้ในการอุตสาหกรรม แต่ขยายภาพไปสู่ยุคที่การอุตสาหกรรมเป็นระบบอัตโนมัติโดยสิ้น

เชิงจนประชาชนต้องอยู่ในสภาพว่างงาน เช่นใน Player Piano และ The Status Civilization ซึ่งลักษณะเช่นนี้คือความหวาดกลัวของยุคนั้นว่ามนุษย์อาจถูกแทนที่ด้วยเครื่องจักรที่มีความสามารถสูงกว่า ในบางเรื่องได้ขยายภาพระบบอัตโนมัติไปสู่การใช้คอมพิวเตอร์และหุ่นยนต์ทำงานแทนมนุษย์ จนพวกเขามีชีวิตที่ไร้คุณค่าและว่างเปล่า เช่นใน The Naked Sun และ The Joy Makers นั่นคือการวิพากษ์วิจารณ์ถึงผลที่ตามมาของระบบอัตโนมัติว่าจะนำมาซึ่งปัญหาต่อบรรดาผู้ใช้แรงงานและประชาชนทั่วไปได้

จากระบบการค้าเสรีทำให้เกิดการผลิตและบริโภคแบบมวลจนสังคมกลายเป็นสังคมมวลที่ทุกคนมีชีวิตใกล้เคียงกันและคล้ายคลึงกัน นิยายดีส์โทเปียได้ขยายภาพเหล่านี้ไปสู่ภาพของสังคมมวลที่มนุษย์มีชีวิตเท่าเทียมกันตามมาตรฐาน ใน Player Piano เป็นสังคมมวลที่รัฐกำหนดมาตรฐานชีวิตให้ประชาชนมีบ้าน รถ เฟอร์นิเจอร์ และเครื่องอำนวยความสะดวกเพียงแบบเดียว ทำให้สังคมเป็นสังคมที่เท่าเทียมกันอย่างแท้จริง เช่นเดียวกับใน The Status Civilization รัฐผลิตสินค้าแบบเดียวแจกจ่ายให้กับประชาชนจนแต่ละครอบครัวต้องพยายามตัดแปลงสิ่งของตนเพื่อให้แตกต่างจากคนอื่น หรือใน Fahrenheit 451 กล่าวถึงมาตรฐานชีวิตของมนุษย์ที่เท่าเทียมกันที่ทำให้วิถีชีวิตของคนคล้ายคลึงกันไปจนไม่มีความแตกต่างทางความคิดและง่ายแก่การปกครอง ในเรื่อง The Space Merchants กล่าวถึงอิทธิพลของการโฆษณาที่ทำให้ผู้บริโภค บริโภคสินค้าที่คล้ายคลึงกัน นิยายเหล่านี้ได้เสนอความคิดว่าระบบการผลิตและบริโภคแบบมวลทำให้มนุษย์สูญเสียเอกลักษณ์ของตนเอง ได้แต่มีชีวิตคล้ายคลึงกันไปและเกรงที่จะแตกต่างจากผู้อื่น อันเป็นชีวิตที่ซ้ำซากน่าเบื่อหน่าย และปลุกฝังให้คนมีทัศนคติความเชื่อตามกันไปที่จะง่ายต่อการควบคุมความคิดและสูญเสียอิสรภาพในที่สุด

ชนส่วนใหญ่ราว 80 เปอร์เซ็นต์ของสหรัฐอเมริกาเป็นชนชั้นกลาง ผู้มีความเป็นอยู่อย่างบริบูรณ์ ลักษณะเช่นนี้ได้ถ่ายทอดลงในนิยายดีส์โทเปีย เช่นใน Player Piano สังคมมีเพียงชนชั้นกลางกับอภิสิทธิ์ชนจำนวนน้อย ไม่มีคนยากจนอีกต่อไป โดยคนชั้นกลางเหล่านี้ไม่มีความแตกต่างใดๆ ส่วนใน The Status Civilization สังคมโลกไม่มีชนชั้นสูงหรือชั้นล่าง มีแต่เพียงชนชั้นกลาง แต่เชคเคเลย์ได้แสดงอย่างเสียดส์ว่าแม้พวกเขาจะทำเทียมกันในทุกด้าน พวกเขาจะพยายามที่จะแบ่งแยกกันเป็นชนชั้นกลางระดับอยู่กลาง ต่ำ อันแสดงถึงสัญชาตญาณในการแบ่งชนชั้นของมนุษย์ นักเขียนเหล่านี้มักแสดงภาพของชนชั้นกลางว่าพวกเขาใช้ชีวิตแบบมาตรฐานและพยายามที่จะคล้ายคลึงกันจนปราศจากความคิดอ่าน และไม่กล้าที่จะแตกต่างจากผู้อื่น และ

คนเหล่านี้เองทำให้เกิดความเจ็บงันในสังคม ไม่ได้แย่งเพื่อความถูกต้อง และทำลายคุณค่าความเป็นปัจเจกชนอันเป็น คุณลักษณะของชาวอเมริกันลง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าชนส่วนใหญ่ของสังคมอเมริกันคือชนชั้นกลาง อันเก่าแก่ที่ยม แต่ความเหลื่อมล้ำในทางเศรษฐกิจยังคงปรากฏอยู่อย่างเด่นชัด ชาติยังมีปัญหาด้านการกระจายรายได้ คนชั้นนายทุนได้ร่ำรวยขึ้นอย่างประมาท ไม่ได้ ในขณะที่คนยากจนมีความเป็นอยู่ที่ลำบากกว่าเดิม คนยากจนแม้จะเป็น ชนกลุ่มน้อยเมื่อเทียบกับพลเมืองทั้งหมด แต่มีจำนวนนับล้านคน พวกเขาจะมีความ เป็นอยู่ต่ำกว่ามาตรฐาน ไร้การศึกษา และหมดโอกาสในสังคม

นิยายดีสโทเปียในยุคนี้ได้เสนอปัญหาความยากจนออกมาเช่นกัน เช่นใน The Caves of Steel ให้ภาพสังคมที่ขาดแคลนเพราะภาวะ ประชากรล้นโลกจะต้องอยู่ร่วมกันแบบคอมมูน ใช้สาธารณสถานร่วมกัน ใช้ ระบบการปันส่วนที่น้อยลงทุกวัน ใน The Space Merchants แสดงให้เห็น ว่าแม้ชาติจะรุ่งเรืองด้วยเศรษฐกิจ แต่มีเพียงชนกลุ่มน้อยที่ได้รับประโยชน์ แต่คนส่วนใหญ่ในสังคมคือผู้บริโภครวมกร พวกเขาเป็นผู้รับเคราะห์จากระบบการค้าเสรี พวกเขาต้องซื้อสินค้าราคาแพง หรือสินค้าที่ไม่มีความจำเป็น ต่อชีวิต และมีความเป็นอยู่ที่ยากลำบากยิ่ง หรือใน The Syndic แสดงให้ เห็นสังคมสามแบบที่คนยากจนถูกกดขี่มีความเป็นอยู่ที่ยากไร้อดอยาก ในฝ่าย รัฐบาล พวกเขามีความ เป็นอยู่ที่เลวร้ายเพราะรัฐทุ่มเทงบประมาณไปในการ สงคราม ในกลุ่มมือบเทรทอร์ พวกเขาถูกขูดรีดภาษีอย่าง ไร้ความเป็นธรรม และในกลุ่มซันดิก คนเหล่านี้ตกเป็นเหยื่อของระบบการค้าแบบเสรีและไม่มี โอกาสที่จะก้าวหน้าถ้าไม่ใช่สมาชิกของซันดิก

ภาพชนชั้นทางเศรษฐกิจได้ถูกขยายจนเด่นชัด ว่าความแตกต่าง ทางชนชั้นก่อให้เกิดความกดดันในสังคมและเกิดความแตกร้างตามมา เมื่อคน ในระดับล่างมีความเป็นอยู่ที่ทุกข์ยากในขณะที่ชนชั้นสูงเสวยสุขจากความกดขี่ ใน The Caves of Steel แสดงให้เห็นชนชั้น 12 ชั้นในสังคมโลกที่ผู้อยู่ ในระดับล่างมีชีวิตที่ยากลำบากและไม่มีสิทธิ์พิเศษใดๆ ใน The Space Merchants สังคมแบ่งออกเป็นสคาร์คลาสและผู้บริโภค ซึ่งคืออภิสิทธิ์ชนกับ มวลชน หรือใน Player Piano สังคมแบ่งออกเป็นอภิสิทธิ์ชนกับชนชั้นกลาง ซึ่งแม้จะมีความเป็นอยู่สุขสบายตามมาตรฐาน แต่พวกเขาไม่มีเสรีภาพและ เห็นว่าตนเองไร้ค่า หรือใน The Syndic สังคมของซันดิกแบ่งออกเป็น สมาชิกของซันดิกและประชาชนสามัญ ในสามเรื่องหลังนี้ได้แสดงอย่างเด่นชัด ว่า คนชั้นสูงคือบรรดานักธุรกิจและนายทุนที่ร่ำรวยมีอำนาจเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประชาชนทั่วไปมีความเป็นอยู่ที่ทุกข์ยากและถูกเอารัดเอาเปรียบมากขึ้น

ทุกขณะ

นักเขียนยังได้แสดงความคิดว่าระบบการค้าเสรีนี้ได้นำมาซึ่งปัญหามากมาย อันเกิดจากความเห็นแก่ตัวและมุ่งกอบโกยผลประโยชน์ของบรรดาพ่อค้านายทุน เช่น การผลิตสินค้าอย่างฟุ่มเฟือยโดยใช้โฆษณาส่งเสริมการขาย ทำให้ประชาชนมีนิสัยในการบริโภคที่ฟุ่มเฟือยและซื้อสินค้าทั้งที่ไม่มีควมจำเป็น ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติขาดแคลน เกิดมลภาวะจากโรงงานอุตสาหกรรม สมดุลในระบบนิเวศถูกทำลาย และการโฆษณานั้นยังเป็นการหลอกลวงประชาชนอย่างไร้มนุษยธรรมและจริยธรรมโดยสิ้นเชิง

เรื่องที่น่าปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของยุคมาวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุดคือ The Space Merchants รองลงมาคือ Player Piano ส่วนเรื่องอื่นๆ เช่น Fahrenheit 451, The Joy Makers, The Caves of Steel ได้กล่าวถึงปัญหาเหล่านี้บ้างแต่ไม่เด่นชัดนัก ส่วน Limbo เน้นทางเรื่องสังคมและการเมืองจนกล่าวถึงทางด้านเศรษฐกิจน้อยมาก

นิยายดีส์โทเปียของยุคนี้จึงมีความสัมพันธ์กับความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจของสังคมอย่างเด่นชัด นักเขียนได้นำภาพของระบบเศรษฐกิจอันเป็นปัญหาทั้งที่เห็นได้อย่างเด่นชัดและที่เป็นปัญหาแฝงเร้น หรืออาจจะเกิดเป็นปัญหาได้ในอนาคตมาขยายภาพหรือเป็นการต่อแผนไว้ว่าสิ่งนี้อาจจะเกิดขึ้นต่อไป และแสดงความคิดวิพากษ์วิจารณ์ว่าความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของชาตินั้น ได้นำมาซึ่งปัญหาและความเสื่อมทรามหลายประการในสังคมที่มวลชนควรตระหนักและควรที่จะแก้ไขหรือป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น

สังคม

ภาพรวมที่เด่นชัดของสังคมอเมริกันในยุคนี้ คือสังคมที่มีชนชั้นกลางเป็นประชาชนส่วนใหญ่ พวกเขาีสภาพความเป็นอยู่และทัศนคติที่คล้ายคลึงกัน จนกลายเป็นสังคมที่เป็นเนื้อเดียวกัน อีกทั้งการผลิตแบบมวลก่อให้เกิดรูปแบบของสังคมมวลที่ทุกคนจะมีวิถีชีวิตแบบมาตรฐาน เช่น บ้านที่เหมือนกันในแถบชานเมือง เครื่องใช้ไฟฟ้ารุ่นล่าสุด แฟชั่นเครื่องแต่งกาย เป็นต้น พวกเขาจะทำตัวให้เท่าเทียมกับเพื่อนบ้าน (to keep up with the Joneses)^๕ ไม่มีใครแตกต่างจากใคร

ภาพสังคมของชนชั้นกลางและสังคมมวล ได้ถูกขยายจนเด่นชัดใน

^๕สมร นิตินันท์ประภาศ. ยุคเงี้ยว กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2532), หน้า 32.

นิยายดีสโทเปียของยุคนี้ ใน Player Piano ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลาง ที่รัฐให้สวัสดิการต่างๆ อย่างเท่าเทียม เช่น บ้าน รถ เพอร์นิเจอร์ เครื่องอำนวยความสะดวก ซึ่งมีเพียงรุ่นเดียวตามมาตรฐาน ไม่มีคนยากจนในสังคมอีกต่อไป ใน Fahrenheit 451 ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลางที่มีวิถีชีวิตคล้ายคลึงตามกัน อาศัยอยู่ในบ้านแบบเดียวกัน มีมาตรฐานชีวิตที่คล้ายคลึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความคิดที่คล้ายคลึงตามกัน ผู้ที่แตกต่างจากผู้อื่นจะถูกเพ่งเล็งและกลายเป็นคนนอกของสังคม ใน The Status Civilization สังคมโลกได้กลายเป็นสังคมของชนชั้นกลางโดยสมบูรณ์แบบ ไม่มีอภิสิทธิ์ชนหรือชนชั้นต่ำอีกต่อไป ทุกคนจะมีชีวิตตามมาตรฐาน เพราะโรงงานจะผลิตสินค้าเพียงแบบเดียวจนกระทั่งประชาชนต้องตัดแปลงมันด้วยตนเองเพื่อให้แตกต่างจากผู้อื่นบ้างแม้เพียงเล็กน้อย หรือใน The Space Merchants สังคมยังคงแยกเป็นหลายระดับชั้นอยู่ไม่ใช่สังคมของชนชั้นกลาง แต่จากระบบของโรงงานอุตสาหกรรมและการโฆษณาจูงใจผู้ซื้อ ทำให้ประชาชนมีการบริโภคแบบมวล และมีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกัน

นิยายเหล่านี้จะสะท้อนภาพของสังคมของชนชั้นกลางและสังคมมวล ยังได้ชี้ให้เห็นว่าความเท่าเทียมและวิถีชีวิตของผู้บริโภคแบบมวล ได้ทำให้คนมีความคิดคล้ายคลึงตามกันไปอย่างไร้ความคิด ไร้เอกลักษณ์ของตน และในที่สุดจะถูกครอบงำด้วยอำนาจของรัฐและสังคมโดยไม่มีปากเสียง เป็นการทำลายคุณค่าความเป็นปัจเจกชนที่ทำให้อเมริกาเคยเป็นชาติอิสระที่ยิ่งใหญ่มาแล้ว

ด้วยความเจริญในหลายด้านทำให้สังคมอเมริกันกลายเป็นสังคมเมือง ที่ผู้คนส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเมืองอันเป็นศูนย์กลางความเจริญ ศูนย์กลางทางการปกครองและธุรกิจ พวกเขาจะมีชีวิตอยู่ในอพาร์ทเมนต์ที่แออัดบ้างมีชีวิตอยู่ในอาคารรวมแบบครบวงจรจนไม่มีความจำเป็นต้องออกจากตัวอาคาร มีวิถีชีวิตประจำวันที่รีบเร่งในการติดต่อสร้างผลประโยชน์ให้แก่ตนเองกลายเป็นความเหินห่างเย็นชา ไม่มีความสัมพันธ์กับผู้อื่น ชาวเมืองจะทิ้งชนบทภายนอกไว้เป็นแหล่งเกษตรกรรมและปศุสัตว์ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเขา และมีวิถีชีวิตที่ห่างไกลจากธรรมชาติออกไปทุกขณะ

นิยายดีสโทเปียของยุคนี้ได้ขยายภาพเหล่านี้จนชัดเจนให้เป็นภาพของสังคมเมืองที่ตัดขาดจากธรรมชาติภายนอกโดยสิ้นเชิง หรือไม่มีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติอีกต่อไป ใน The Caves of Steel เป็นภาพขยายที่เด่นชัดที่สุดเมื่อภาวะประชากรทำให้มนุษย์ต้องอาศัยอยู่ในนครโลหะใต้ดินที่มีทุกสิ่งทุกอย่างครบต่อการดำเนินชีวิตจนไม่มีการออกสู่โลกภายนอกเป็นเวลานับพันปี ทำให้พวกเขาไม่สามารถอยู่กลางแจ้งได้อีกต่อไป สังคมภาย

นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งอุตสาหกรรมมีหุ่นยนต์เป็นผู้ดูแล ใน Fahrenheit 451 มนุษย์อยู่ในสังคมเมือง ใช้ชีวิตประจำวันเพียงที่บ้านและที่ทำงาน ธรรมชาติที่เขาเห็นเป็นเพียงภาพเลื่อนๆ เมื่อนั่งรถผ่านไปเท่านั้น ใน Player Piano ความเป็นสังคมอุตสาหกรรมทำให้เมืองกลายเป็นเขตอุตสาหกรรม และที่ตั้งโรงงาน ประชาชนอาศัยอยู่รวมกันในเมืองด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ แหล่งเกษตรกรรมถูกปล่อยทิ้งไว้เป็นที่ร้าง หรือใน The Space Merchants ให้เห็นภาพสังคมเมืองอันแออัดเต็มไปด้วยความเร่งร้อน

นิยายเหล่านี้มักจะมีบทของการระลึกถึงอดีตครั้งที่มนุษย์ยังคงอาศัยอยู่ใกล้ชีวิตธรรมชาติ ได้ใช้แรงงานของตนให้เป็นประโยชน์ มีความสัมพันธ์ที่สมดุลระหว่างมนุษย์ ไม่ห่างเหินหรือใกล้ชิดกันจนเกินไป มีตัวละครในหลายเรื่องที่ต้องการกลับไปใช้ชีวิตตามธรรมชาติเช่นเดิม

นิยายคิส์โทเปียของยุคนี้จึงเป็นการชี้ให้เห็นว่าชีวิตในสังคมเมืองในปัจจุบันเป็นชีวิตที่รุ่งเรือง สะดวกสบายและมีประสิทธิภาพ แต่ในอีกทางหนึ่งมีแต่ความรีบเร่งแก่งแย่ง เห็นแก่ตัวและขาดความสัมพันธ์ที่ดีของมนุษย์ มันจึงให้ได้เพียงความสุขทางกายแต่ไม่อาจให้ความสุขทางใจได้ ทั้งยังแสดงว่ามนุษย์ปัจจุบัน ได้เห็นห่างธรรมชาติและวิถีชีวิตอันเรียบง่าย และความสุขสงบทางใจไปอย่างไม่มีวันหวนคืน

สังคมอเมริกันได้กลายเป็นสังคมแห่งการอุตสาหกรรม ภาพเหล่านี้ได้สะท้อนลงในนิยายหลายเรื่อง แต่ละเรื่องได้สะท้อนถึงแง่มุมของมันแตกต่างกันออกไป ใน The Space Merchants แสดงให้เห็นว่าระบบการค้าเสรีได้สร้างนิสัยในการบริโภคที่มุ่งเมื่อยแก่ประชาชน และนำมาซึ่งปัญหาทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย สมดุลย์ของระบบนิเวศแปรปรวน ใน Player Piano และ The Status Civilization สะท้อนภาพการนำระบบอัตโนมัติมาใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม โดยขยายเป็นภาพของสังคมที่เครื่องจักรเข้าแทนแรงงานมนุษย์โดยสิ้นเชิง และกลายเป็นสังคมอันว่างเปล่าซึ่งเป็นความกลัวของยุคนั้น

คู่ไปกับระบบการค้าเสรีคือการโฆษณาที่ดึงดูดใจผู้บริโภค ในช่วงเวลานั้น ธุรกิจการโฆษณากลายเป็นธุรกิจที่ใหญ่โตและมีอิทธิพลอย่างยิ่งไป การส่งเสริมการขาย การสร้างภาพพจน์หรือสร้างประชาคมดี เป็นยุคแห่งการโฆษณาในทุกรูปแบบที่พลิกแพลงเพื่อชนะใจผู้บริโภค นิยายเหล่านี้ได้สะท้อนภาพและขยายภาพของธุรกิจโฆษณาทั้งเป็นการเสียดสีและวิพากษ์วิจารณ์ ที่โดดเด่นที่สุดคือ The Space Merchants ที่บริษัทโฆษณาเป็นธุรกิจใหญ่มี

อิทธิพลสูงสุด นักโฆษณากลายเป็นชนชั้นสำคัญที่กล่าวว่าเป็นกวีแห่งยุคผู้สามารถเปลี่ยนแปลงโลกด้วยถ้อยคำเพียง 2-3 คำ นิยายเรื่องนี้ได้ชี้ให้เห็นด้านลบและความชั่วร้ายของธุรกิจโฆษณาในด้านต่างๆ เช่น เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดนิสัยของการบริโภคที่ผิดพลาด การโฆษณาสร้างจุดขายทั้งที่สิ่งนั้นไม่มีคุณค่าหรือเป็นคำหลอกลวง ตามที่ต่างๆ จะเต็มไปด้วยการโฆษณาที่กรอกเข้าไปจนผู้ซื้อหลงเชื่อโดยไม่รู้ตัว ใน Fahrenheit 451 ได้แสดงภาพของการโฆษณาที่ปรากฏอยู่ในทุกหนแห่งเช่นกัน ที่เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ประชาชนหลงเชื่อและไร้ความคิดอ่าน ส่วนใน The Joy Makers (ภาค 1) ได้แสดงให้เห็นการโฆษณาในทุกรูปแบบของบริษัทอีโดนิคส์ที่ทำให้ประชาชนหลงเชื่อและกลายเป็นธุรกิจยิ่งใหญ่ไปในชั่วเวลาทุกเรื่องต่างชี้ให้เห็นอิทธิพลของการโฆษณาของยุคว่าได้สร้างผลเสียให้กับชีวิตมนุษย์อย่างที่ไม่มีการคาดคิด และกระตุ้นเตือนให้ผู้บริโภคมีสำนึกและวิจารณ์งานนั่นเอง

สังคมอเมริกันมีความคิดฝันเก่าแก่ที่ว่านี่คือดินแดนแห่งโอกาสที่ทุกคนสามารถประสบความสำเร็จและร่ำรวย ซึ่งคือวิถีชีวิตแบบวัตถุนิยมว่าความสำเร็จทางการเงินคือจุดสุดยอดในชีวิตมนุษย์ ในช่วงเวลานี้ ความคิดแบบวัตถุนิยมได้มากขึ้นจนเห็นได้ชัด ทุกคนไขว่คว้าต่อสู้เพื่อที่จะให้ได้เงิน เพื่อใช้เงินซื้อทุกสิ่ง สะสมทรัพย์สินสมบัติ และทำการลงทุนต่อไปอย่างไม่มีสิ้นสุด ต่างคนต่างหมกมุ่นที่จะหาผลประโยชน์ใส่ตนจนลืมความพอดี นิยายดีสโทเปียของยุคนี้ได้แสดงภาพวิถีชีวิตเช่นนี้ออกมา เช่นใน The Joy Makers (ภาค 1) แสดงให้เห็นชีวิตของตัวละครผู้ประสบความสำเร็จในทางการงาน แต่ไม่มีความสุข ชีวิตครอบครัวของเขามีแต่ความห่างเหินและเย็นชา ใน The Space Merchants ตัวเอกเป็นนักธุรกิจโฆษณาผู้ใช้โฆษณาหลอกลวงประชาชนอย่างไร้มนุษยธรรม เห็นแก่ตัวและทำได้ทุกอย่างเพื่อเงิน หรือใน The Caves of Steel และ The Naked Sun อาซิมอฟได้ชี้ให้เห็นว่าชาวอวกาศคือมนุษย์จากโลกในศตวรรษที่ 21 ที่นำพื้นฐานชีวิตแบบวัตถุนิยมไปเป็นหลักดำเนินชีวิต พวกเขาใช้วัตถุเป็นเครื่องตัดสินความสำเร็จ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่หรูหราสะดวกสบาย แต่ขาดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ หรือใน Player Piano และ The Status Civilization ให้เห็นภาพรัฐที่ให้ความเป็นอยู่มาตรฐานแก่ประชาชนแต่จำกัดความคิดของเขา ซึ่งคือการคำนึงว่าความสุขของมนุษย์วัดจากวัตถุได้นั่นเอง

นั่นคือนิยายดีสโทเปียของยุคนี้ได้มุ่งโจมตีวิถีชีวิตแบบวัตถุนิยมว่าคือค่านิยมที่ผิดพลาด และจะกลายเป็นสิ่งชั่วร้ายได้ถ้ามนุษย์ยึดถือวัตถุนิยมความสำคัญทางด้านจิตใจและห่างเหินซึ่งกันและกัน

ในทศวรรษที่ 50 วิถีชีวิตของคนอเมริกันเปลี่ยนไปจากยุคก่อนอย่างชัดเจน เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันอย่างเต็มที่ ภาพเหล่านี้ได้ปรากฏในนิยายวิทยาศาสตร์อย่างเห็นได้ชัด เกือบทุกเรื่องจะให้ภาพโลกอนาคตที่มีเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นจากปัจจุบันมากมาย มีบางเรื่องที่ทำให้เห็นภาพด้านบวกของเทคโนโลยีเมื่อมนุษย์นำไปใช้ในทางที่ดี เช่น วัฒนธรรมซี/พีที่มนุษย์อยู่ร่วมเกื้อกูลกันกับหุ่นยนต์ใน The Caves of Steel การสร้างดาวดวงใหม่เป็นที่อยู่อาศัยใน The Joy Makers แต่เกือบทุกเรื่องจะให้เห็นภาพด้านลบของเทคโนโลยีที่มนุษย์พัฒนามันขึ้นอย่างไร้ความรอบคอบหรือนำมันไปใช้ในทางที่ผิด เช่น การพัฒนาคอมพิวเตอร์และมอบภาวะทั้งหมดให้มันจนคอมพิวเตอร์กลายเป็นรัฐเผด็จการใน Player Piano, The Joy Makers, Limbo, The Status Civilization หรือการพัฒนาเทคนิคไซเบอร์เนติกส์ในการสร้างอวัยวะเทียมใน Limbo หรือการที่รัฐใช้เทคโนโลยีในการควบคุมประชาชนหรือนำไปใช้ในการสงคราม เช่น Fahrenheit 451 และ The Syndic นักเขียนเหล่านี้ได้ชี้ให้เห็นว่าสังคมทุกวันนี้คือสังคมแห่งเทคโนโลยีที่เปรียบเสมือนดาบสองคม มันสามารถให้คุณหรือโทษได้เท่าเทียมกันขึ้นอยู่กับมนุษย์ว่าจะนำมันไปใช้ในทางสร้างสรรค์หรือทำลาย นิยายของเขาจึงเป็นการเตือนภัยให้เห็นถึงพลังทั้งสองด้านของเทคโนโลยีและชี้ให้มนุษย์ใช้มันอย่างรอบคอบและสร้างสรรค์

การสื่อสารมวลชนใหม่ๆ พัฒนาขึ้นอย่างแพร่หลายในยุคนี้ เช่น โทรทัศน์ โทรทัศน์ที่ก่อให้เกิดการให้ข่าวสารแบบมวล ศิลปะและวัฒนธรรมของมวลชนขึ้น ใน Fahrenheit 451 ได้ขยายภาพของการสื่อสารมวลชนเป็นภาพโลกอนาคตที่วิฤกษ์และโทรทัศน์เข้าแทนที่การส่งข่าวสารแบบอื่นโดยสิ้นเชิง ทำให้รัฐใช้เนื้อหาที่มีเพียงรูปแบบเดียวของรายการวิทยุ โทรทัศน์ในการควบคุมประชาชน ทั้งรายการเหล่านี้ยังเป็นความบันเทิงที่ไร้สาระ แต่ทำให้ประชาชนหมกมุ่นอยู่กับมันตลอดเวลา จนห่างเหินกับมนุษย์ด้วยกัน นั่นคือแบรด เบอร์รีได้ชี้ให้เห็นโทษของสื่อมวลชนโดยเฉพาะโทรทัศน์ว่ามีอิทธิพลอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน ทั้งยังเป็นเครื่องมืองอกฝังความคิดให้กับมนุษย์โดยที่เขาไม่รู้ตัว ทั้งยังโจมตีรูปแบบรายการที่ไร้ความคิดสร้างสรรค์ มีแต่ความบันเทิงที่ไร้รสนิยมอันเป็นวัฒนธรรมมวลชนที่ไร้คุณค่าทางศิลปะโดยสิ้นเชิง ส่วนใน The Naked Sun อาซิเมอฟขยายภาพของการติดต่อสื่อสารทันสมัยที่ทำให้มนุษย์ห่างเหินกัน ด้วยภาพวัฒนธรรมความเป็นส่วนตัวของชาวโซลาเรียที่ได้พัฒนาการติดต่อด้วยภาพ 3 มิติแทนการติดต่อทุกชนิดจนมนุษย์ไม่มีความสัมพันธ์เฉพาะหน้าอีกต่อไป หรือใน Player Piano ได้ให้เห็นภาพของการติดต่อกันทาง

โทรทัศน์ของตัวละครที่มีแต่ความห่างเหินและไม่เข้าใจกัน

นิยายเหล่านี้ได้เสนอความคิดว่าความเจริญก้าวหน้าทางสื่อมวลชนทำให้มนุษย์ปลุกตัวอยู่ในโลกของตนเองมากขึ้น ทำให้มนุษย์ขาดความสัมพันธ์ระหว่างกันไป มนุษย์เห็นว่าสื่อเหล่านี้ทำให้เขามีขอบเขตการรับรู้ที่กว้างขวางขึ้น แต่มันเป็นเพียงประสบการณ์ที่ไม่เป็นจริง นักเขียนยังชี้ให้เห็นอิทธิพลของสื่อวิทยุโทรทัศน์ที่เป็นสื่อที่มีพลังต่อทัศนคติของมนุษย์ และเป็นสื่อทางเดียวที่มนุษย์เป็นเพียงผู้รับและผู้ที่ทำตาม ทำให้เขาถูกรอบงำความคิดทางการเมือง รู้เพียงข่าวสารที่รัฐต้องการให้รู้ ตกเป็นเหยื่อของการโฆษณาและรับเพียงความบันเทิงที่ไม่มีคุณค่าใดๆ

ในยุคทศวรรษที่ 50 นี้คือยุคของความรุ่งเรืองทางการศึกษา กฎหมายเปิดกว้างให้ผู้มีสิทธิเข้ารับการศึกษาระดับสูงเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งงานต่างๆ ต้องการผู้มีความรู้เข้าทำงาน ทำให้การศึกษาขยายตัวออกไป ประชาชนได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่นักเขาศึกษาเพื่อความก้าวหน้าทางอาชีพการงาน ไม่ใช่การศึกษาเพื่อความรู้อุทิศความสามารถโดยแท้จริง ทั้งยังไม่มียศบาคเป็นผู้นำความคิดในสังคมเช่นปัญญาชนของยุคก่อน ใน Player Piano ได้เสียดสีความรุ่งเรืองทางการศึกษาของยุคนี้อย่างชัดเจน สังคมนาคตของวอนนิทท์เป็นสังคมที่ผู้มีระดับไอคิวสูงถึง 140 จบการศึกษาสูงจึงจะมีโอกาสได้ทำงาน ดังนั้นสังคมจึงเต็มไปด้วยผู้จบการศึกษาในระดับสูงทั้งที่ตำแหน่งหน้าที่ไม่ต้องการความรู้เช่นนั้น ผู้ที่ไม่สามารถผ่านการทดสอบของรัฐคือผู้หมดโอกาสในสังคมโดยสิ้นเชิง นั่นคือวอนนิทท์ได้โจมตีความรุ่งเรืองทางการศึกษาในฐานะเป็นเครื่องเล่นระดับชั้นของสังคมยุคนั้นนั่นเอง

ในทศวรรษที่ 50 ทัศนคติในเรื่องเพศและเสรีภาพทางเพศได้เริ่มเปิดกว้างขึ้น ในหมู่วัยรุ่นที่มีวัฒนธรรมของตนเอง มีการปล่อยตัวในเรื่องนี้กันมากขึ้น และสังคมเริ่มแสดงความกังวลในปัญหาทางด้านจริยธรรมข้อนี้ ใน The Syndic เสนอภาพสังคมที่มีเสรีภาพในเรื่องเพศอย่างเต็มที่ มีครอบครัวที่สามารถมีคู่สมรสได้มากกว่าหนึ่ง มีการแสดงความรักได้อย่างเปิดเผยที่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมและความวุ่นวายในสังคม ส่วนใน The Joy Makers ได้แสดงความคิดว่าเสรีภาพในทางเพศสามารถลดความเกียจคร้านและความตึงเครียดทางด้านเพศลงได้ ทั้งสองเรื่องนั้นแม้จะเสนอความคิดต่างกัน แต่สะท้อนให้เห็นถึงเสรีภาพในทางเพศที่เปิดกว้างขึ้นของยุคนั้น

ในช่วงเวลานี้นับเป็นช่วงเวลาที่คุณอเมริกาหันเข้าหาศาสนามากขึ้น แต่เป็นการเข้าร่วมพิธีกรรมเพื่อให้ตนได้ชื่อว่าเป็นสมาชิกของกลุ่ม หรือแสดงว่าตนไม่เป็นคอมมิวนิสต์ โดยไม่ได้มีศรัทธาหรือต้องการศึกษาปฏิบัติ

ตามคำสอนในศาสนาแต่อย่างใด ยุคนี้จึงเป็นยุคที่ศรัทธาในศาสนาเริ่มคลอนแคลน ผู้ไม่เชื่อในศาสนาหรือพระเจ้ามีมากขึ้นแม้จะไม่ประกาศตนออกมาอย่างเด่นชัด และมีคนมากมายเห็นว่าศาสนาไม่มีความจำเป็นต่อชีวิตของเขาอีกต่อไป นิยายดีสโทเปียได้สะท้อนความคิดนี้ออกมาด้วยภาพสังคมอนาคตที่ศรัทธาทางศาสนาเสื่อมสูญไป หลายเรื่องได้แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ได้ยึดถือคอมพิวเตอร์เป็นเสมือนพระเจ้าองค์ใหม่ เช่นใน *Player Piano*, *Limbo* และ *The Joy Makers* ใน *The Caves of Steel* และ *The Naked Sun* ชาวโลกได้ลี้ภัยเรื่องราวในพระคัมภีร์ไป ส่วนชาวอวกาศได้ยึดถือศาสนาแห่งวิทยาศาสตร์ขึ้นแทนพระเป็นเจ้า นั่นคือนักเขียนได้ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์ในปัจจุบันได้ห่างเหินจากหลักยึดของชีวิต พวกเขาให้ความสำคัญกับวัตถุ ลี้ภัยลี้ซ่อนคุณค่าทางจิตใจ โดยไม่รู้ว่าศาสนาไม่ใช่ศรัทธาอันงมงาย แต่มีหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างสุขสงบแฝงอยู่

ลักษณะที่เด่นชัดที่สุดของยุคนี้คือความเงยบงกในสังคม อันมีสาเหตุจากการมีวิถีชีวิตที่คล้อยตามกันของสังคมมวลชนจากระบบของธุรกิจยักษ์ใหญ่ที่ต้องการให้มนุษย์เป็นเหมือนจักรกลที่ทำให้ระบบทำงานได้อย่างราบรื่น และจากลัทธิแมคคาร์ธีที่ทำให้ประชาชนปิดปากเงยบงกไม่มีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือสังคม ไม่มีการเรียกร้องสิทธิใดๆ ลักษณะเช่นนี้ได้สะท้อนลงในนิยายดีสโทเปียของยุคนี้เช่นกัน เช่นใน *Fahrenheit 451* ประชาชนทุกคนต่างเป็นภาพเหมือนของกันและกัน พวกเขาพยายามลี้ภัยปัญหาในสังคมและไม่มีการแสดงความคิดเห็นเคลื่อนไหวใดๆ ผู้ที่รู้ซึ่งถึงความเสื่อมทรามในสังคมได้แต่ปิดปากเงยบงกและยอมตามระบบ แม้แต่กลุ่มใต้ดินในสังคมไม่ได้คิดที่จะแก้ไขระบบได้แต่หลบซ่อนอยู่นอกสังคม ใน *The Status Civilization* สังคมได้กลายเป็นสังคมมวลอันสุขสงบ ผู้มีการกระทำหรือความคิดที่เป็นภัยต่อรัฐจะถูกส่งไปคุมขังหมด เหลือเพียงพลเมืองผู้ลอกตนเองว่าพอใจกับชีวิตเช่นนี้ ใน *The Syndic* ตัวละครต้องปิดปากเงยบงกไม่สามารถบอกถึงสิ่งที่เขารู้แก่สังคมและหมดหวังที่จะเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น จะเห็นได้ชัดเจนว่านิยายหลายเรื่องของยุคนี้ได้แสดงให้เห็นกลุ่มชนที่หนีจากสังคมไปสู่ดินแดนแห่งใหม่โดยไม่สามารถต่อต้านหรือแก้ไขระบบเดิมของตนได้ เช่นใน *The Space Merchants*, *The Joy Makers* และ *Fahrenheit 451*

นิยายดีสโทเปียในช่วงค.ศ. 1950-1961 นี้จึงมีความสัมพันธ์กับสังคมของยุคนั้นอย่างชัดเจน เป็นการสะท้อนภาพสังคมร่วมสมัยซึ่งคือลักษณะรวมของยุคทศวรรษที่ 50 ตั้งแต่ด้านการเมืองอันตึงเครียดกับรัสเซีย ภาวะ

สงครามเย็น ความหวาดกลัวภัยคอมมิวนิสต์และความชั่วร้ายของลัทธิแมคคาร์ธี ทางด้านเศรษฐกิจที่สังคมกลายเป็นสังคมอันมั่งคั่งเหลือกินเหลือใช้ กลายเป็นสังคมมวลของชนชั้นกลางผู้เท่าเทียมจากระบบอุตสาหกรรมอันทันสมัย รวมทั้งทางด้านสังคมทั่วไปที่คนในสังคมมีความคิดแบบวัตถุนิยม มีวิถีชีวิตที่คล้อยตามกันไปเป็นเนื้อเดียว อีกทั้งความเงยบังนของยุคนี้ แม้ภาพสะท้อนเหล่านี้จะไม่ใช้ภาพสะท้อนโดยตรง แต่เป็นภาพที่ถูกขยายหรือบิดเบือนไป ซึ่งทำให้เห็นสิ่งที่ เป็นปัญหาในสังคมได้เด่นชัดขึ้น

นักเขียนนิยายดีส์โทเปียเหล่านี้จึงได้รับอิทธิพลจากสังคมและเหตุการณ์ร่วมสมัยนั้นอย่างเห็นได้ชัดและแสดงความเห็นเป็นปฏิกิริยาต่อสังคมของเขา ซึ่งเป็นทั้งการวิพากษ์วิจารณ์วิถีชีวิตขณะนั้น เป็นทั้งการล้อเลียนไปจนถึงเสียดสีเยาะเย้ยอย่างขมขื่น และชี้ให้ผู้อ่านเห็นปัญหาในสังคมของตน เขาได้นำเอาปัญหาในสังคมทั้งที่เป็นปัญหาอย่างเด่นชัดหรือปัญหาที่แอบแฝง หรือสิ่งที่อาจก่อให้เกิดปัญหาขึ้นในอนาคตมาขยายเป็นภาพสังคมอันไม่พึงปรารถนาและน่าสะอิดสะอูด เพื่อเสนอความคิดและเตือนภัยไม่ให้มนุษย์ก้าวไปในทิศทางนี้

นักเขียนเหล่านี้ได้แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของเขา โดยใช้ งานของเขาชี้ให้ผู้อ่านมองดูสังคมของตนซ้ำว่ากำลังมีสิ่งที่มีผลพลาคอันใดเกิดขึ้น ทั้งยังเป็น การเตือนภัยว่าสิ่งเหล่านี้อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตถ้ามนุษย์ยังคงละเลยต่อปัญหานี้ รวมทั้งเป็นการชี้ทางออกให้กับสังคมของเขา นักเขียนเหล่านี้ได้เสนอแนะให้มนุษย์สร้างสมดุลให้กับวิถีชีวิตของตน ไม่ว่าจะ เป็น ความสมดุลระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยี ระหว่างวัตถุกับจิตใจ ระหว่างความสุขทางกายกับความสุขของจิตวิญญาณ พวกเขาได้ชี้ให้เห็นว่าท่ามกลาง ปัญหาในสังคม การเดินบนทางสายกลางคือหนทางที่ดีที่สุด

นักเขียนยุคนี้ยังคงมีความหวังในสังคมของเขาและได้แสดงโลกทัศน์ที่เปี่ยมด้วยศรัทธาในมนุษย์ว่าสามารถที่จะเลือกทำในสิ่งที่ถูกต้องและแก้ไขความผิดพลาดให้ดีขึ้น แนวโน้มของนิยายดีส์โทเปียของยุคนี้จึงแสดงโลกทัศน์ของการมองโลกในแง่ดีออกมาอย่างชัดเจน

นิยายดีส์โทเปียกับสังคมอเมริกันในช่วงค.ศ. 1962-1972

สังคมอเมริกันในยุคนี้แตกต่างจากยุคที่ผ่านมาโดยสิ้นเชิง นับเป็นยุคแห่งวิกฤตการณ์ในด้านต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่อารมณ์และความรู้สึกของประชาชนอย่างเห็นได้ชัด ปัญหาทางด้านการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศส่วนวายสับสนมากขึ้น ทั้งความตึงเครียดกับชาติคอมมิวนิสต์ การสงครามในอินโดจีนและบทบาทของสหรัฐในประเทศอื่น ทางด้านเศรษฐกิจ

ได้ประสบกับปัญหาต่างๆ หลายด้านเช่น ปัญหาเงินเฟ้อ ความยากจน การขาดแคลนทรัพยากร และวิกฤตการณ์ทางด้านพลังงาน อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงในสังคมอย่างรุนแรงจนเรียกได้ว่าเป็นยุคแห่งการปฏิวัติวัฒนธรรมล้มล้างค่านิยมดั้งเดิม ความเจริญงอกงามที่เบียดเบียนของยุคก่อนได้ระเบิดออกกลายเป็นยุคของความปั่นป่วนสับสนและเต็มไปด้วยความรุนแรง ความแตกแยกอย่างชัดเจน

วรรณกรรมดีส์โทเปียของยุคนี้ย่อมได้รับอิทธิพลของยุคสมัยและความเคลื่อนไหวในสังคมทางด้านต่างๆ เหล่านี้ ที่จะทำให้รูปแบบและเนื้อหาของนิยายของยุคนี้เปลี่ยนแปลงไปจากยุคก่อน

การเมือง

ช่วงเวลานี้เริ่มต้นด้วยความหวังถึงชีวิตอันผาสุกเท่าเทียมและบริบูรณ์ รัฐได้ให้คำสัญญาต่อประชาชนถึงอนาคตที่ดีกว่าและความยิ่งใหญ่ของชาติ^๑ แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคือความล้มเหลวและสูญเสียความหวังโดยสิ้นเชิง สังคมกลับเต็มไปด้วยความวุ่นวายและรุนแรง ประชาชนเห็นรัฐดำเนินนโยบายผิดพลาดครั้งแล้วครั้งเล่า ไม่ว่าจะเป็สงครามเวียดนาม การเข้าแทรกแซงทางการเมืองในประเทศอื่น หรือการทำจรรยากรรมในค่ายของ โลกคอมมิวนิสต์ รัฐได้กลายเป็นรัฐที่ห่างเหินและไม่เข้าใจประชาชนมากขึ้นทุกขณะ

ภาพเหล่านี้ได้ถูกสะท้อนลงในนิยายดีส์โทเปียของยุคนี้อย่างชัดเจน นิยายดีส์โทเปียในยุคนี้ทุกเรื่องล้วนแสดงความไม่พอใจในรัฐ เช่นรัฐที่ควบคุมความคิดประชาชน รัฐดำเนินนโยบายผิดพลาด รัฐที่บงการรื่องในหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำทุจริต นิยายในกลุ่มสูตรสำเร็จจะแสดงออกมาอย่างเปรียบเทียบ แต่นิยายในแนวสมจริงจะกล่าวถึงความผิดพลาดของรัฐบาลอเมริกันอย่างตรงตัวและใกล้เคียงความจริง

นโยบายที่ผิดพลาดของรัฐจะเสน่อออกมาอย่างชัดเจน ใน Why Call Them Back From Heaven? รัฐหรือสถาบันฟอร์เอเวอร์เซนเตอร์ได้ให้คำสัญญาแก่ประชาชนถึงชีวิตใหม่ที่ดีกว่าและความเป็นอมตะจนประชาชนยอมเปลี่ยนวิถีชีวิตตามคำสัญญานี้ แต่แผนการนี้จะไม่มีวันสำเร็จ ใน Nova Express รัฐได้ให้สัญญาจะให้ชีวิตที่เป็นสุขแก่ประชาชน แต่เป็นเพียงสิ่งหลอกลวงให้ประชาชนอยู่ในอำนาจของรัฐโดยไม่ได้แย่งเท่านั้น นั่นคือนักเขียนได้โจมตีคำสัญญาถึงสังคมที่ดีกว่าในนโยบายสังคมอันยิ่งใหญ่ตนเอง นอก

^๑สมร นิตินันท์ประภาศ, สหรัฐอเมริกาในยุคปัจจุบัน ค.ศ. 1945-1980 (กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2531), หน้า 7.

จากนั้น หลายเรื่อง ได้แสดงให้เห็นว่าความทุกข์ของประชาชนมาจากนโยบายที่ผิดพลาดของรัฐนั่นเอง เช่น Logan's Run รัฐจะกำหนดให้ทุกคนมีอายุเพียง 21 ปี ใน The World Inside รัฐมีนโยบายเพิ่มประชากรและกำหนดพฤติกรรมของประชาชนให้พอใจชีวิตเช่นนี้

ส่วนนิยายดิสโทเปียแนวสมจริงจะแสดงความคิดโจมตีนโยบายหรือการออกกฎหมายอันอสุติธรรมของรัฐบาลอเมริกันต่อประชาชนอย่างตรงตัว เช่นใน Make Room! Make Room! ประนามนโยบายไม่ควบคุมประชากรของรัฐบาลอเมริกัน ส่วนใน Stand on Zanzibar ประนามการออกกฎหมายควบคุมประชากรอื่นไม่เป็นธรรมและเป็นการแก้ปัญหาเมื่อทุกสิ่งสายเกินไปแล้ว ทั้งสองเรื่องนี่จึงเป็นการโจมตีรัฐในปัญหาประชากร ส่วนใน The Sheep Look Up และ The End of the Dream ประนามนโยบายของรัฐที่ให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมน้อยเกินไป

ในบางเรื่อง ได้แสดงถึงรัฐที่มีเบื้องหลังอันชั่วร้ายหรือมีเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริต เช่นใน Why Call Them Back From Heaven? เจ้าหน้าที่ในระดับสูงของฟอร์เอเวอร์เซนเตอร์ได้ทำการทุจริตหาผลประโยชน์ใส่ตน และใช้อำนาจใส่ร้ายผู้บริสุทธิ์ ใน This Perfect Day ให้เห็นว่ารัฐได้กลายเป็นอภิสิทธิ์ชนที่แสวงหาความสุขอย่างเต็มที่โดยควบคุมประชาชนให้เป็นที่าสผู้ซื่อสัตย์ หรือใน Make Room! Make Room! ให้เห็นเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ความร่วมมือกับพวกมาเฟียและกลายเป็นอภิสิทธิ์ชนที่มีผลประโยชน์จากการทำผิดกฎหมายร่วมกัน

นิยายดิสโทเปียเหล่านี้จึงสะท้อนภาพการที่ประชาชนในยุคนั้นสูญเสียเสรีภาพในรัฐบาลของตนและไม่ไว้วางใจรัฐอีกต่อไป นักเขียนยังได้กระตุ้นเตือนให้ประชาชนเพิ่งเล็งบทบาทของรัฐว่าได้ทำสิ่งที่ผิดพลาดขึ้นอีกหรือไม่

ในช่วงเวลานั้น ปัญหาที่ใหญ่ที่สุดคือปัญหาสงครามเวียดนาม ที่เป็นสงครามยืดเยื้อที่สร้างความสูญเสียแก่สหรัฐอย่างรุนแรงที่สุด งบประมาณถูกใช้ในการสงครามอย่างสิ้นเปลือง ชีวิตเด็กหนุ่มๆ ต้องสูญเสียไป รวมทั้งเป็นสงครามที่ไร้มนุษยธรรมอย่างที่สุด ประชาชนและหมู่ปัญญาชนได้เริ่มเห็นว่าปัญหานี้เป็นปัญหาภายในของเวียดนามที่สหรัฐไม่ควรไปเกี่ยวข้องและเป็นนโยบายที่ผิดพลาดที่สุดของรัฐบาล จึงได้มีการประท้วงสงครามครั้งนี้ นักศึกษาทำการต่อต้านสงครามอย่างกว้างขวาง มีการต่อต้านการเกณฑ์ทหาร ผู้ถูกเกณฑ์มากมายยอมติดคุกแทนการเป็นทหาร บ้างที่หนีไปยังประเทศอื่น บรรดาประชาชนได้ชูป้ายประณามรัฐบาลและประธานาธิบดีว่าคือฆาตกรสังหารชีวิตเด็ก "Hey, Hey L.B.J. (Lyndon B. Johnson) How many kids

you kill today?"¹⁰

นิยายดีสโทเปีย 2 เรื่องของยุคนี้ได้โจมตีการทำสงครามเวียดนาม ออกมาอย่างชัดเจน ใน Logan's Run รัฐกำหนดให้ประชาชนมีอายุเพียง 21 ปี คือการเปรียบเทียบกับ การส่งเด็กหนุ่มไปตายในสงครามนั่นเอง เรื่องได้แสดงให้เห็นผู้ที่ทำการประท้วงต่อต้านรัฐ ผู้ที่หนีความตายไปสู่โลกใหม่ พร้อมกับให้เห็นภาพชีวิตการฝึกทหารอันทารุณและการทำลายล้างอย่างโหดเหี้ยม ในขณะเดียวกันได้แสดงให้เห็นว่ามีผู้ที่เชื่อมั่นในระบบและยินยอมที่จะพลีชีพเพื่อหน้าที่อย่างมงาย ส่วนใน Stand on Zanzibar ได้แสดงถึงปัญหาที่ออกมาอย่างตรงตัวว่า ด้วยบทบาทของโดนัลด์ โยแกนผู้ถูกส่งตัวไปทำกิจกรรมและสังหารนักวิทยาศาสตร์คนสำคัญในประเทศฝ่ายตรงข้าม โยแกนต้องทำตามคำสั่งโดยรู้สึกผิดตลอดเวลา เขาเฝ้าถามตนเองว่าทำไมเขาต้องฆ่าคนที่เขาไม่เคยเห็นหน้ามาก่อน นอกจากนั้นยังมีบทบาทของเกอร์ลินด์ เด็กหนุ่มผู้ถูกเกณฑ์ทหารทั้งที่เขายังเป็นเพียงเด็กที่ไม่เข้าใจชีวิตเพียงพอ ชายชราที่สนิทกับเขาได้แสดงความเห็นว่า รัฐไม่มีสิทธิกำหนดให้มนุษย์ไปฆ่ามนุษย์คนอื่น คนคนเดียวกับที่มนุษย์มีสิทธิ์ฆ่าคือตนเองเท่านั้น

ทั้งสองเรื่องนี้แม้จะไม่กล่าวถึงสงครามเวียดนามโดยตรง แต่เป็นการโจมตีรัฐบาลในเรื่องสงครามเวียดนามอย่างชัดเจน

ในช่วงเวลานี้ คนหนุ่มสาวได้มีบทบาทในด้านการเมืองมากขึ้น หลังจากเคนเนดีได้ประกาศนโยบายเขตแดนใหม่ (New Frontier) โดยเรียกร้องให้คนหนุ่มสาวรวมพลังเพื่อช่วยเหลือสังคม คนหนุ่มสาวเหล่านี้ได้มีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น การทำสาธารณประโยชน์เพื่อสังคมมากขึ้น เมื่อเวลาผ่านไป คนหนุ่มสาวพวกนี้ได้เห็นความผิดพลาดของรัฐมากขึ้นทุกขณะ พวกเขาจึงทำตัวเป็นปากเสียงของประชาชนเรียกร้องต่อรัฐบาล ทั้งโดยสันติวิธีและโดยใช้ความรุนแรง ช่วงนี้ยังเป็นช่วงเวลาแห่งความขัดแย้งระหว่างคนรุ่นใหม่และคนรุ่นเก่า หรือระหว่างชนชั้นปกครองกับนักศึกษาหนุ่มสาวเหล่านี้ มีป้ายคำขวัญในมหาวิทยาลัยอยู่ทั่วไปว่าอย่าไว้ใจผู้ที่อายุเกิน 30 ปี¹¹

นิยายดีสโทเปียของยุคนี้ได้เสนอภาพพลังของคนหนุ่มสาวไว้ในเรื่อง เช่นใน Logan's Run นักเขียนเริ่มประวัติศาสตร์อนาคตของเขา เมื่อรัฐบาลได้ละเลยปัญหาประชากรและมาแก้ปัญหาที่ปลายเหตุโดยการออกกฎหมายควบคุมการเกิดอย่างเคร่งครัด ทำให้คนหนุ่มสาวและนักศึกษาได้ลุก

¹⁰ เรื่องเดียวกัน หน้า 27.

¹¹ เรื่องเดียวกัน หน้า 42.

ชื่อชั้นประท้วง พวกเขาทำการประท้วงอย่างสันติและรัฐบาลไม่รับฟังจนก่อให้เกิดการจลาจลและหนุ่มสาวเหล่านี้ได้ล้มล้างรัฐบาลลงได้สำเร็จ ใน This Perfect Day นักเขียนชี้ให้เห็นว่าบรรดาผู้ปกครองนั้นคือคนแก่ผู้ตั้งตัวเป็นอภิสิทธิ์ชนกดขี่สามัญชนทั่วไป เป็นผู้อยู่เบื้องหลังความเลวร้ายทุกประการในสังคม หัวหน้าของพวกนี้คือเวส นักโปรแกรมเมอร์ที่มีอายุหลายร้อยปี ชินตัวเอกของเรื่องถูกเกลี้ยกล่อมให้เป็นพวก แต่เขาไม่ยอมทำตาม เขาได้ฆ่าเวสและล้มล้างระบบอันชั่วร้ายลงได้ ทั้งสองเรื่องต่างแสดงให้เห็นภาพรัฐที่ปกครองโดยคนแก่ผู้ห่างเหินและไม่เข้าใจประชาชน รวมทั้งให้เห็นพลังของคนหนุ่มสาวที่ร่วมมือกันทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นความหวังต่อไป ซึ่งคือความคิดของยุคนี้ นั่นเอง

ไม่เพียงแต่คนหนุ่มสาวเท่านั้นที่ก่อการประท้วงทางการเมือง แต่ยุคนี้คือยุคของการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของกลุ่มชนต่างๆ จึงเต็มไปด้วยการรวมกลุ่มทางการเมือง มีการประท้วงในทุกรูปแบบตั้งแต่การใช้ความสงบ เช่นการนั่งอย่างดื้อแพ่งของพวกคนผิวดำในที่สาธารณะ การเดินขบวนอย่างสงบ ไปจนถึงการใช้ความรุนแรง เช่น การวางระเบิด การจุดไฟเผาในที่สาธารณะ การจลาจลปล้นชิงร้านค้า การลอบสังหารผู้นำทางการเมืองหลายครั้ง ทั้งหมดนี้ก่อให้เกิดความหวาดหวั่นขึ้นในหมู่ประชาชนทั่วไป

นิยายดีสโทเปียส่วนใหญ่ของยุคนี้ได้เสนอภาพของการประท้วงและการก่อจลาจลเหล่านี้ออกมาเช่นใน Logan's Run แต่ที่เด่นชัดที่สุดคือนิยายในกลุ่มสมจริงทั้ง 4 เรื่องคือ Make Room! Make Room! ให้เห็นภาพการก่อจลาจล การเดินขบวนเมื่อเรียกร้องสิทธิต่างๆ เป็นภาพปรกติของสังคม Stand on Zanzibar ให้เห็นภาพการเดินขบวนเรียกร้องสิทธิของประชาชนของรัฐบาล และเหตุการณ์สำคัญในเรื่องคือการก่อจลาจลในย่านของคนผิวดำ The Sheep Look Up ให้เห็นภาพการเดินขบวน การก่อวินาศกรรมของคนหลายกลุ่ม เช่นคนผิวดำ พวกผู้ก่อการร้ายระหว่างชาติ การก่อวินาศกรรมของพวกเทรนไนต์ หรือ The End of the Dream ให้เห็นภาพการจลาจลวุ่นวายของเหตุการณ์ไฟดับครั้งใหญ่ในวันวาเลนไทน์ ส่วน Nova Express ได้แสดงภาพความปั่นป่วนในสังคมอย่างสับสนอลหม่าน นั่นคือนักเขียนได้ถ่ายทอดความวุ่นวายอันน่าสะอึงกลัวและไม่พึงปรารถนาในสังคมของเขาลงเป็นภาพสังคมอนาคต

ปัญหาเรื่องผิวและคนกลุ่มน้อย เป็นปัญหาใหญ่ในสังคม นิยายดีสโทเปียของยุคนี้ได้กล่าวถึงปัญหาด้านนี้ไว้บ้าง แม้ไม่เด่นชัดเท่าใดนัก เช่นใน This Perfect Day แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างทางเชื้อชาติ สีผิว เป็นตัว

การก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคมจนมีการใช้พันธุวิศวกรรมทำให้ชนชาติในโลกเหลือเพียงเผ่าพันธุ์เดียวทำให้สังคมสงบสุข ใน Stand on Zanzibar แสดงให้เห็นชนเผ่าส่วนใหญ่เป็นคนชั้นล่างในสังคม มีความเป็นอยู่ต่ำกว่ามาตรฐาน ทำให้พวกเขาต่อต้านอาชญากรรมและความวุ่นวายอยู่ตลอดเวลา ตัวละครในเรื่องเช่น นอร์แมน เฮาส์ได้รับความกดดันในการทำงานเนื่องจากปัญหาเรื่องผิวของเขา บรูเนอร์ยังเอาชนะปัญหาเรื่องผิวด้วยภาพของบรรดาคนผิวดำจำนวนมากได้เดินทางไปยาคากัง เพื่อให้ดร.ซูโกกันตั้งทำให้ลูกของตนกลายเป็นพวกผิวขาว ใน Make Room! Make Room! ให้เห็นชีวิตของชาวเงินอพยพในสหรัฐอเมริกา ผู้มีความเป็นอยู่ยากจนแร้นแค้นอย่างที่สุด ส่วนใน The Sheep Look Up แสดงให้เห็นปัญหาในนอกรีตที่มีประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนผิวดำแต่มีรัฐบาลเป็นคนผิวขาวที่กดขี่ รวมทั้งให้เห็นการก่อความวุ่นวายของคนผิวดำในสหรัฐเพื่อแก้แค้นแทนชาวนอกรีตหลังจากการเกิดโศกนาฏกรรมครั้งใหญ่ นักเขียนเหล่านี้ได้ตระหนักถึงปัญหาผิวและได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความอยุติธรรมในสังคม โดยการชี้ให้เห็นว่าทุกคนล้วนเป็นมนุษย์ที่มีชีวิตจิตใจและไม่ควรแบ่งแยกกันเพียงเพราะสีผิวหรือชนชาติของเขา แม้ปัญหาเรื่องผิวจะไม่ใช่ปัญหาใหญ่ในนิยายดีสโทเปียของยุคนี้ แต่กล่าวได้ว่านักเขียนให้ความสนใจเกี่ยวกับปัญหานี้และนำเสนอในนิยายดีสโทเปียมากกว่ายุคก่อนอย่างเห็นได้ชัด

บทบาทในทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาในประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะในประเทศโลกที่สาม การตั้งตัวเป็นตำรวจโลกเป็นผู้นำของโลกเสรีต่อต้านคอมมิวนิสต์ การเข้าแทรกแซงกิจการภายในประเทศอื่น รวมทั้งการทำจารกรรมในประเทศฝ่ายตรงข้าม ถูกแสดงออกมาในนิยายของยุคนี้ ที่เด่นชัดที่สุดคือใน Stand on Zanzibar ให้เห็นการเข้าช่วยเหลือทางเศรษฐกิจของสหรัฐต่อประเทศบริวาร โดยมึจุดมุ่งหมายไม่ให้ชาติคู่แข่งได้รับผลประโยชน์มากกว่าเป็นการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศด้อยพัฒนาตามที่กล่าวอ้าง หรือการที่สหรัฐให้ความช่วยเหลือนักปฏิวัติในประเทศยาคากังล้มล้างรัฐบาลเผด็จการคอมมิวนิสต์ รวมทั้งการส่งจารชนเข้าไปทำการฆาตกรรมบุคคลสำคัญของประเทศฝ่ายตรงข้าม หรือ The Sheep Look Up และ The End of the Dream ได้ให้ภาพการที่สหรัฐไปแสวงหาผลประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรในประเทศโลกที่สามและก่อให้เกิดความนิทานขึ้น นั่นคือนิยายดีสโทเปียของยุคนี้ได้สะท้อนภาพและประณามบทบาทของสหรัฐต่อประเทศโลกที่สามออกมาโดยตรงว่าคือความไม่ถูกต้องและชั่วร้ายอย่างยิ่ง

ปัญหาความตึงเครียดทางการเมืองระหว่างสหรัฐและโซเวียตที่

ความรุนแรงขึ้นในช่วงเวลานี้ เกิดวิกฤตการณ์หลายครั้งที่น่าหวาดหวั่นว่าจะเป็นชนวนของสงครามโลกครั้งที่ 3 แต่เหตุการณ์ได้สงบไปทุกครั้ง แต่ชาวอเมริกันและชาวโลกยังคงหวาดหวั่นต่อความขัดแย้งของ 2 มหาอำนาจนี้ นิยายดีสโทเปียของยุคนี้ได้กล่าวถึงข้อนิพาทของทั้งสองประเทศนี้ไว้ไม่มากนัก ไม่มีบทบาทของสงครามโลกครั้งที่สามในนิยายดีสโทเปียของยุคนี้ เรื่องที่กล่าวถึงปัญหานี้ไว้เช่น This Perfect Day กล่าวถึงการที่คนในโลกหวาดกลัวสงครามจนมีการเรียกร้องเจรจาตกลงและเกิดการรวมโลกเข้าเป็นรัฐเดี่ยว หรือ Stand on Zanzibar ยังคงให้เห็นความขัดแย้งการต่อต้านและการเข้าทำจารกรรมของสหรัฐในประเทศคอมมิวนิสต์ ส่วน The End of the Dream นั้นกล่าวได้ว่าได้ทำนายอนาคตไว้อย่างใกล้เคียงความเป็นจริงว่าในทศวรรษที่ 80 ปัญหาความขัดแย้งระหว่าง 2 มหาอำนาจนี้ไม่ทำให้ชาวโลกกังวลอีกต่อไป เนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมโลกที่เข้าสู่จุดวิกฤตเป็นปัญหาใหญ่ขึ้นมาแทนที่

ทั้งหมดนี้คือภาพรวมของวิกฤตการณ์ทางการเมืองในสหรัฐอเมริกาที่มีอิทธิพลต่อนักเขียนและได้สะท้อนลงในงานดีสโทเปียของยุคนี้ จะเห็นได้ว่าปัญหาต่างๆ ในทางการเมืองนั้นเห็นได้ชัดเจนกว่ายุคก่อนและนักเขียนได้แสดงออกอย่างตรงตัวและชัดเจนมากกว่าเป็นการเปรียบเปรย เช่นในยุคก่อน

เศรษฐกิจ

ในช่วงเวลานี้ ความรุ่งเรืองของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม บริษัทใหญ่ที่มีสาขาและอิทธิพลไปทั่วทั้งโลก การอุตสาหกรรมทันสมัยยังคงดำเนินต่อไป ความรุ่งเรืองทางด้านธุรกิจอุตสาหกรรมของประเทศยังคงสะท้อนลงเป็นภาพสังคมในนิยายสูตรสำเร็จ เช่นใน This Perfect Day, The World Inside และ Logan's Run ที่เป็นสังคมที่ไม่มีปัญหาในทางเศรษฐกิจอีกต่อไป ส่วนใน Why Call Them Back From Heaven? ได้ใช้ลักษณะดั้งเดิมของบริษัทธุรกิจยักษ์ใหญ่ที่ขยายตัวกลายเป็นรัฐบาลผู้ปกครองโลก ซึ่งลักษณะเช่นนี้เป็นการสืบทอดลักษณะดั้งเดิมของ นิยายสูตรสำเร็จมากกว่าจะเป็นการแสดงปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างเจ็บปวด เช่นนิยายของยุคก่อน

แต่ในยุคนี้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจได้ทวีความรุนแรงขึ้น ในด้านการกระจายรายได้และปัญหาความยากจน ประธานาธิบดีจอห์นสันได้เริ่มนโยบายต่อต้านความยากจนเพื่อยกระดับคุณภาพ ชีวิตของคนยากจนทั้งคนผิวขาวและชนกึ่งผิวสีเหล่านี้ ซึ่งได้ผลดีพอสมควร แต่จากภาวะทางสงครามเวียดนาม

นามทำให้การให้ความช่วยเหลือชะงักลง ปัญหาความยากจนจึงยังคงเป็น ปัญหาเรื้อรังและทวีความรุนแรงขึ้นตลอดเวลา อีกทั้งในตอนต้นทศวรรษที่ 70 ยังมีปัญหาเงินเฟ้อและราคาเครื่องอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น ปัญหาความยากจน ของยุคนี้เป็นปัญหาที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน คนยากจนเหล่านี้ได้กลายเป็นคน เฉื่อยชา ไม่สู้ชีวิต หวังพึ่งพาความช่วยเหลือจากสวัสดิการของรัฐ และถ่ายทอดอุปนิสัยเหล่านี้แก่คนรุ่นต่อไป¹²

นิยายดิสโทเปียในแนวสมจริงนั้น เสนอปัญหาเหล่านี้ออกมาอย่าง ชัดเจนเรื่องที่เด่นชัดที่สุดคือ Make Room: Make Room! ได้ขยายภาพของ ภาวะประชากร ความขาดแคลนไปสู่สังคมที่คนส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่ที่ต่ำกว่า มาตรฐานและยากไร้อย่างถึงที่สุด ประชาชนเหล่านี้อาศัยสวัสดิการจากรัฐที่ ใช้ระบบการปันส่วนซึ่งขาดแคลนมากขึ้น จนถึงขนาดไม่มีน้ำดื่มน้ำใช้ ต้อง อาศัยน้ำจากแม่น้ำซึ่งมีพิษ ใน The Sheep Look Up และ Stand on Zanzibar แสดงภาพความเป็นอยู่ของคนชั้นต่ำในสังคม ได้แก่พวกนิโกรและ พวกที่อาศัยอยู่ตามแหล่งเสื่อมโทรมและประกอบอาชีพทุจริต ใน The End of the Dream ให้เห็นพวกคนชั้นต่ำในสังคมที่ต้องตายไปเพราะมลภาวะ โดยไม่มีใครให้ความสนใจ ซึ่งคือการขยายภาพปัญหาความยากจนของยุคให้ เป็นภาพที่น่าสะอึกแล้ว ทั้งเป็นการเตือนภัยว่าสิ่งนี้อาจเกิดขึ้นในอนาคตและ เป็นการเรียกร้องให้เร่งแก้ไขปัญหานี้ นักเขียนเหล่านี้ได้แสดงความเห็นใจ แก่บรรดาคนยากจนและชี้ให้เห็นว่าอาชีพทุจริตที่ เขาทำนั้นเกิดจากความจำเป็น บิบบังคับและความด้อยโอกาสในสังคมของพวกเขา

สังคม

สภาพสังคมอเมริกันในช่วงนี้ไม่ใช่สังคมของชนชั้นกลางผู้มีวิถีชีวิต คล้อยตามกันอย่างสุขสงบและไม่มีปากเสียงอีกต่อไป แต่เป็นสังคมแห่งความ บั่นบ่วนวุ่นวายทางการเมืองภายในประเทศ มีการประท้วงในทุกรูปแบบ ตั้ง แต่การเดินขบวนไปจนถึงการก่อจลาจลด้วยอาวุธรุนแรง การปราบปรามได้ ทวีความรุนแรงมากขึ้นตามไป มีการสังหารผู้นำทางการเมืองชั้นไม่ขาดระยะ ความตึงเครียดกับสหภาพโซเวียตยังสร้างความหวาดหวั่นว่าจะนำมาซึ่งสงคราม ล้างโลก อีกทั้งสงครามเวียดนามที่ดูเหมือนไม่มีวันสิ้นสุด ทำให้ชาวอเมริกัน ชุ่นชองและสูญเสียศรัทธาในสังคมและแสดงออกด้วยความหมัดหวังและความ รุนแรง

¹² เรื่องเดียวกัน หน้า 4.

นิยายดีส์โทเปีย ได้สะท้อนภาพความปั่นป่วนในสังคมออกมาโดยตรง ที่เป็นเพียงส่วนประกอบของเรื่องเช่นใน Logan's Run เป็นต้น แต่ในกลุ่มนิยายในแนวสมจริงที่มุ่งเสนอภาพสังคมโดยรวมเป็นเชิงภาพสะท้อนของสังคม เหตุการณ์ต่างๆ จึงเป็นภาพที่ใกล้เคียงกับยุคนั้น คือเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยความปั่นป่วนวุ่นวาย Make Room! Make Room! ให้เห็นภาพความไม่สงบในสังคมเป็นภาพประจำวัน ที่ฝูงชนผู้ยากไร้หรือผู้ไม่ได้รับความเป็นธรรมพากันประท้วงเดินขบวนเรียกร้องสิทธิของตน มีการก่อจลาจลจนกลายเป็นการปล้นชิงและการปราบปรามด้วยวิธีที่รุนแรงของเจ้าหน้าที่ของรัฐ The Sheep Look Up ให้ภาพความไม่สงบในสังคมที่เต็มไปด้วยความซับซ้อนวุ่นวาย ทั้งจากกลุ่มพลังต่างๆ จากบรรดาคนหนุ่มสาวที่รวมกลุ่มกัน คนผิวดำและผู้ก่อการร้ายระหว่างชาติ เป็นการต่อต้านความชั่วร้ายของกลุ่มนายทุนและรัฐบาลที่ขาดความรับผิดชอบและห่างเหินจากประชาชน The End of the Dream และ Stand on Zanzibar ต่างให้ภาพของการก่อจลาจลไว้เช่นเดียวกัน นิยายเหล่านี้ให้เห็นชีวิตของตัวละครและมนุษย์ในสังคมที่ไร้ความมั่นใจในชีวิตและมีชีวิตอยู่เพียงวันหนึ่งๆ อย่างไม่มีความหวังใดๆ ส่วน Nova Express นั้นได้ขยายภาพเหล่านี้ออกไปในเชิงเปรียบเทียบว่ามีกลุ่มอาชญากรที่ใช้กรรมวิธีต่างๆ ทำให้เกิดการวิวาท การก่อวินาศกรรม การฆาตกรรมไปจนถึงสงครามชั้นบนโลก ภาพสังคมอันปั่นป่วนวุ่นวายนับเป็นลักษณะเด่นของนิยายดีส์โทเปียของยุคนี้ ซึ่งคือการถ่ายทอดความเป็นจริงในสังคมออกมานั่นเอง

นิยายเหล่านี้ยังได้มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการก่ออาชญากรรมและการฆาตกรรมเพิ่มขึ้นจากยุคก่อนอย่างเห็นได้ชัด ตัวเอกของเรื่องไม่ใช่ตัวละครผู้บริสุทธิ์ที่ซบเซากับผู้ร้าย แต่มีบทบาทของตัวละครเอกที่เป็นอาชญากรหรือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ฆ่าคนอย่างเลือดเย็น ทุกเรื่องจะมีบทบาทของการฆ่า เช่น การลอบสังหารผู้ขัดผลประโยชน์หรือผู้จะเปิดโปงความผิดของตน การฆ่าเพื่อแก้แค้น การฆ่าผู้นำทางการเมือง ดีส์โทเปียของยุคนี้จึงสะท้อนภาพความรุนแรงของยุคออกมา

ลักษณะสังคมมวลและวิถีชีวิตแบบมวล ยังคงเป็นบุคลิกของสังคมอเมริกันยุคนี้ และได้ถูกถ่ายทอดลงเป็นสังคมอนาคต ในกลุ่มนิยายดีส์โทเปียแนวสูตรสำเร็จจะเสนอภาพสังคมมวลอันเท่าเทียม แต่ประชาชนถูกจำกัดทั้งความคิดและการกระทำโดยที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงพึงใจกับวิถีชีวิตเช่นนี้ ใน Stand on Zanzibar ได้ขยายชนสังคมมวลออกมา เมื่อทุกครอบครัวมีเครื่องสแกนนาไลเซอร์ ซึ่งเป็นโทรทัศน์ถ่ายทอดภาพของมิสเตอร์และมิสซิสเอนรีแควร์ (Mr. & Mrs. Everywhere) ซึ่งมีวิถีชีวิตแบบมาตรฐานที่

ทุกคนจะพยายามมีวิถีชีวิตตามนั้น ซึ่งคือครอบครัวโจนส์ของยุคใหม่ นั่นเอง นักเขียนเหล่านี้ยังคงโจมตีระบบของสังคมนวลและวัฒนธรรมนวนว่าเป็นสิ่งที่ทำลายเอกลักษณ์ของความเป็นปัจเจกชนของมนุษย์ ทำให้เขาเป็นเพียงผู้ตามที่ขาดวิจรรณญาณและง่ายที่จะถูกรอบงำ

คนหนุ่มสาวได้มีบทบาทในสังคมมากกว่าทุกยุคที่ผ่านมา พวกเขาได้สงสัยความเลวร้ายในสังคมของตนเอง เกลียดชังวิถีชีวิตแบบคล้อยตามกัน ชีวิตแบบวัตถุนิยมและระบบเศรษฐกิจผูกขาดของบริษัทยักษ์ใหญ่ พวกเขาไม่พอใจความเหินห่างของรัฐบาลต่อประชาชน และความไม่เสมอภาคในสังคม พวกเขาจึงลุกขึ้นทำการประท้วงต่อสังคมของตนและสังคมโลกให้แก้ไขความผิดพลาดในสังคมของตน คนหนุ่มสาวต่อต้านอำนาจมืดของรัฐและนายทุน อีกทั้งความอยุติธรรมในสังคม

บทบาทของคนหนุ่มสาวหรือคนรุ่นใหม่ผู้เสียสละตนเองเพื่อแก้ไขความผิดพลาดในสังคมได้ปรากฏอย่างเด่นชัดในนิยายดีสโทเปียของยุคนี้ This Perfect Day และ Logan's Run เป็นภาพยนตร์ของพลังของคนหนุ่มสาวผู้ล้มล้างความผิดพลาดของรัฐและคนรุ่นเก่าได้สำเร็จ แต่ในกลุ่มนิยายดีสโทเปียแนวสมจริงจะเสนอภาพในเชิงภาพสะท้อนของสังคม ให้เห็นกลุ่มหนุ่มสาวที่รวมพลังกันแต่ไม่ได้เน้นถึงความสำเร็จบางครั้งให้เห็นข้อผิดพลาดของคนเหล่านี้ The Sheep Look Up และ The End of the Dream มีตัวละครซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ในสังคมคือ ออสติน เทรน และไมล์ สมิธ ผู้พยายามเรียกร้องให้สาธารณชนเห็นความผิดพลาดของระบบธุรกิจทุนนิยมและการอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและสมดุลธรรมชาติถูกทำลายแต่ไม่ประสบความสำเร็จ The Sheep Look Up ให้เห็นบทบาทของกลุ่มพลังของคนหนุ่มสาวหลายครั้ง เช่นกลุ่มคนหนุ่มสาวได้ทำการชุมนุมประท้วงที่บริษัทบอมเบอร์เลย์และขอชิมอาหารที่ก่อให้เกิดโศกนาฏกรรมที่นอกรีจนเกิดการปะทะกัน มีผู้คนล้มตายนากมาย รวมทั้งกลุ่มหนุ่มสาวที่อ้างชื่อของออสติน เทรน ก่อวินาศกรรมหรือก่ออาชญากรรม นิยายในกลุ่มสมจริงได้ชี้ให้เห็นความล้มเหลวของคนรุ่นใหม่ในการแก้ไขปัญหาสังคมต่างจากนิยายแนวสูตรสำเร็จ

สังคมในทศวรรษที่ 60 นับเป็นยุคแห่งการปฏิวัติวัฒนธรรมดั้งเดิมและสร้างวัฒนธรรมใหม่ขึ้น คนรุ่นใหม่เห็นว่าค่านิยมแบบพิวริตันของคนรุ่นพ่อแม่เป็นความผิดพลาด ไม่ว่าจะเป็นการทำงานหนักเพื่อความก้าวหน้า การกอบโกยความมั่งคั่ง การเคารพกฎเกณฑ์โดยเคร่งครัด การยึดมั่นกับครอบครัว การนับถือผีวชาของตน พวกเขาเห็นว่าสิ่งเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดความไม่

เท่าเทียมในสังคม คนเห็นแก่ตัว นับถือวัตถุและเงินตราและไร้มนุษยธรรม พวกเขาจึงปฏิเสธค่านิยมเหล่านี้โดยสิ้นเชิง เช่น การมีวิถีชีวิตแบบฮิปปี้ การนับถือความเชื่อในลัทธิศาสนาใหม่ การต่อต้านกฎหมาย การเสพยาเสพติด การแสวงหาเสรีภาพทางเพศ เป็นต้น

นิยายดีส์โทเปียของยุคนี้ได้สะท้อนภาพการปฏิวัติวัฒนธรรมลงในงานดีส์โทเปีย และได้แสดงความคิดในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ถึงวิถีชีวิตแบบนี้ไว้อย่างหลากหลาย

ลักษณะแรกคือการใช้ชีวิตในแบบใหม่ของยุคนั้น ที่สมาชิกของกลุ่มจะมีการสังสรรค์กันและใช้ชีวิตในงานเลี้ยงอย่างอิสระเพื่อหลีกหนีกฎเกณฑ์อันน่าเบื่อหน่ายของสังคม พวกเขาจะหาความสุขในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการเล่น เกม การแสดงศิลปะแปลกใหม่ การนุดคุยกันในเรื่องศิลปะ ปริชาญาไปจนถึงการเสพยาเสพติด และเล่นรักอย่างเสรี ลักษณะเช่นนี้ได้ถ่ายทอดลงในนิยายดีส์โทเปียของยุคนี้อย่างเด่นชัด เช่น Logan's Run เสนอภาพชีวิตของคนหนุ่มสาวในสังคมยุคใหม่คือการหาความสุขในชีวิตให้เต็มที่ก่อนที่จะต้องตาย This Perfect Day ให้ภาพ กลุ่มคนผู้ผิดแยกจากคนอื่นได้หลบมาหนีตบปะสังสรรค์ เสพยา เล่นรักกันอย่างลับๆ หรือใน The World Inside ให้ภาพงานฉลองยาเสพติดคือวิถีชีวิตสามัญของคนในยุคนั้น เช่นเดียวกับ Stand on Zanzibar ตัวละครในเรื่องได้จัดงานเลี้ยงในแบบของศตวรรษที่ 20 ขึ้น เรื่องเหล่านี้นอกจากจะสะท้อนภาพสังคม ความประหลาดของยุคแล้ว ยังได้แสดงความคิดว่าการกระทำเช่นนี้ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ กับตนเองและสังคม แต่เป็นชีวิตที่ว่างเปล่า เป็นการหลีกหนีความจริงในสังคมเพียงชั่วคราวที่ไม่อาจสร้างความสุขให้เกิดขึ้นได้โดยแท้จริง

คนหนุ่มสาวจำนวนหนึ่งปฏิเสธวิถีชีวิตแบบวัตถุนิยม การทำงานเพื่อเงินตราและกฎเกณฑ์เคร่งครัด พวกเขาได้ปลีกตัวจากสังคม ใช้ชีวิตตามรูปแบบของตนเอง แต่งกายสกปรกรูปร่าง ไร้ขนาดเครา ผมหยาว ซึ่งขัดความมั่งคั่งและมีวิถีชีวิตใกล้ชิดกับธรรมชาติ บางพวกได้รวมกลุ่มอยู่ด้วยกันเป็นคอมมูน มีชีวิตแบบเรียบง่าย ภาพของพวกฮิปปี้นี้ได้สะท้อนลงในนิยายดีส์โทเปียของยุคนี้เช่นกัน Stand on Zanzibar มีบทบาทของแซด มัลลิแกน เป็นนักปรัชญาผู้เข้าใจวิถีชีวิตของสังคมปัจจุบันอย่างถ่องแท้ ทำให้เขาปลีกตัวออกจากสังคมทำตัวเป็นฮิปปี้ แต่ในที่สุดเขาเห็นว่าเขาควรทำประโยชน์แก่สังคม เขาจึงกลับมาสู่สังคมอีกครั้ง ส่วน The Sheep Look Up ได้ให้เห็นภาพของนิคมเลี้ยงตนเองที่ทุกคนมีความเป็นอยู่อย่างสมถะ ใกล้ชิดธรรมชาติและไม่นำเทคโนโลยีมาใช้ บรูเนออร์ ได้ชี้ว่าวิถีชีวิตเช่นนี้อาจเป็นทางออกของสังคมที่จะรอดพ้น

จากภัยพิบัติของระบบนิเวศ

อีกลักษณะหนึ่งคือเสรีภาพในด้านเพศ คนรุ่นใหม่ละทิ้งกฎเกณฑ์ดั้งเดิมเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ ต่างยึดถือค่านิยมใหม่ที่หญิงและชายต่างมีสิทธิที่จะแสวงหาผู้ที่เหมาะสม พฤติกรรมในเรื่องเพศไม่ใช่สิ่งน่าปิดบัง สิ่งที่เคยถือเป็นการผิดปรกติทางเพศเช่น ไฮโมเซกชวลถูกยอมรับ และมีคนบางกลุ่มที่ก้าวไปถึงการเล่นรักเสรี การแลกเปลี่ยนคู่ เป็นต้น ลักษณะเช่นนี้ได้สะท้อนลงในนิยายดีส์โทเปียยุคนี้อย่างเด่นชัด นิยายเกือบทุกเรื่องของยุคนี้มีบทบาทของตัวละครในด้านเพศอย่างเปิดเผยโจ่งแจ้งกว่ายุคก่อนมาก เรื่องที่แสดงถึงพฤติกรรมทางเพศอย่างเสรีที่เด่นชัดที่สุดคือ The World Inside เสนอภาพสังคมที่คนมีเสรีในเรื่องเพศอย่างทุกรูปแบบ รวมทั้งประเพณีแลกเปลี่ยนคู่นอน นักเขียนเหล่านี้ไม่เพียงสะท้อนภาพของยุคนี้ แต่ได้เสนอความคิดว่าการแสดงออกในทางเพศไม่ใช่สิ่งเลวร้าย แต่ต้องมีขอบเขตที่เหมาะสม เสรีภาพที่เกินขอบเขตย่อมกลายเป็นความสับสนและจะก่อให้เกิดปัญหาตามมา

วัฒนธรรมใหม่นี้ทำให้นกอเมริกันหันเข้าหาฮาเซนติค ตั้งแต่กัญชา แอลเอสดี และเฮโรอีน คนเหล่านี้เสพยาเสพนติคเพื่อทำให้ตนเองพ้นจากสภาพความเป็นจริงของชีวิตที่เต็มไปด้วยความวุ่นวาย สับสนและไร้ความหวัง ปัญหาฮาเซนติคได้กลายเป็นปัญหาที่ยังไม่อาจแก้ไขได้แม้จนปัจจุบัน นิยายดีส์โทเปียของยุคนี้ได้แสดงบทบาทของยาเสพนติคไว้ในเรื่อง เช่นใน Logan's Run คนในสังคมหาความสุขในทุกรูปแบบรวมทั้งการเสพยา เช่นเดียวกับสังคมใน The World Inside ซึ่งนักเขียนชี้ให้เห็นว่าวิถีชีวิตแบบนี้เป็นวิถีชีวิตที่ว่างเปล่า ในเรื่องหลังนี้ยังมีบทบาทของตัวละครที่ใช้ยาเสพนติคเป็นทางออกเพื่อสร้างความสุขให้กับตนเองเพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้ต่อไป ใน Make Room! Make Room! ตัวละครใช้ยาเสพนติคเพื่อพ้นถึงชีวิตที่ดีกว่าที่เขาไม่มีวันได้พบในสังคมแห่งนี้ ส่วนใน Nova Express มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ยาเสพนติค การเสพยา และการรักษาอย่างชัดเจน การสะท้อนปัญหาฮาเซนติคในสังคมลงในนิยายดีส์โทเปียนับว่าเป็นลักษณะใหม่ของยุคนี้

ลักษณะโดยรวมของสังคมของยุคนี้อีกประการหนึ่งคือ การสูญเสียศรัทธาในสถาบันต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการปกครอง ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ค่านิยมดั้งเดิมในสังคม รวมทั้งศาสนา นิยายดีส์โทเปียของยุคนี้ได้สะท้อนภาพของคนในยุคใหม่เสื่อมศรัทธาในศาสนาลงในนิยายเหล่านี้หลายเรื่อง เช่นใน Why Call Them Back From Heaven? นักเขียนได้แสดงภาพสังคมที่คนยึดมั่นกับเทคโนโลยีและวัตถุ และละเลยศาสนาจนไม่มีหลักยึดทางจิตใจต่อไป ใน The World Inside ตัวละครได้พบว่าศาสนาที่คนใน

สังคมของเขาถือถือเป็นเพียงการหลอกตนเอง แต่ไม่อาจสัมผัสกับแก่นแท้ของศาสนาได้ ใน Make Room! Make Room! มนุษย์พากันละทิ้งศาสนาเพราะชีวิตที่ยากลำบากและทุกซัทเขาต้องดิ้นรนเพื่อปากท้อง ไม่มีเวลาสำหรับจิตใจอีกต่อไป ตัวละครในนิยายของยุคนี้หลายเรื่องเป็นตัวละครที่สูญเสียศรัทธาในศาสนาและไม่เชื่อในความมีอยู่ของพระเป็นเจ้า นักเขียนในยุคนี้ได้แสดงความคิดว่าหลักยึดทางจิตใจยังคงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ที่มนุษย์ไม่ควรละทิ้ง แต่นักเขียนเหล่านี้ได้โจมตีผู้ที่ศรัทธาในศาสนาอย่างมแงายไว้เช่นกัน เช่น Why Call Them Back From Heaven? ได้เสนอภาพกลุ่มใต้ดินผู้มีศรัทธาอย่างมแงาย หรือ The world Inside และ Make Room! Make Room! ได้โจมตีผู้เคร่งในศาสนาที่ต่อต้านการคุมกำเนิดว่าเป็นความโง่เขลาอย่างที่สุด

ในยุคนี้นับเป็นช่วงเวลาที่ยังคมอเมริกัน เริ่มต้นตัวในปัญหาสิ่งแวดล้อม มลภาวะและภาวะประชากร ภาพเหล่านี้ได้กลายเป็นปัญหาหลักของนิยายดีสโทเปียของยุคนี้มากกว่ายุคก่อนอย่างชัดเจน Logan's Run, The World Inside, Make Room! Make Room! และ Stand on Zanzibar เสนอความคิดเกี่ยวกับปัญหาประชากร ส่วน The Sheep Look Up และ The End of the Dream เสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มข้น นักเขียนเหล่านี้จึงนับได้ว่าเป็นปากเสียงของสังคมและชี้หน้าความคิดของคนในสังคมให้ตระหนักถึงปัญหาทั้งสองด้านนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างนิยายดีสโทเปียในช่วงค.ศ. 1962-1972 กับสังคมอเมริกันในช่วงนี้เป็นสิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากภาพของสังคมและปัญหาสังคมของยุคนี้มีลักษณะที่เด่นชัดยิ่ง ไม่ใช่สิ่งที่แฝงเร้นอยู่ภายใต้ความสงบรุ่งเรืองของสังคมเช่นในยุคก่อน นักเขียนของยุคนี้นำภาพปัญหาในสังคมมาแสดงอย่างตรง อีกทั้งรูปแบบของนิยายดีสโทเปียในแนวสมจริงกล่าวถึงสังคมที่ใกล้เคียงปัจจุบัน จึงเสนอปัญหาได้ชัดเจนกว่าการเปรียบเปรยเช่นในนิยายสูตรสำเร็จของยุคก่อน

ภาพสังคมอันน่าสะทึงกลัวและไม่พึงปรารถนาในนิยายดีสโทเปียของยุคนี้ คือภาพชยายของยุคแห่งวิกฤตการณ์ในทุกด้านของสังคมอเมริกันรวมทั้งความปั่นป่วนรุนแรงในสังคม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านการเมืองภายในประเทศ สงครามเวียดนาม นั้ล้งของคนหนุ่มสาว ปัญหาความยากจนและการปฏิบัติวัฒนธรรมของยุค นักเขียนได้สะท้อนภาพสังคมและปัญหาในสังคมของเขาลงเป็นภาพโลกในอนาคต

พัฒนาการของนิยายดีสโทเปียของยุคนี้ ไม่ว่าจะเป็นการเกิดนิยาย

ดิสโทเปียแนวสมจริง แนวทดลอง บทบาทของเรื่องเพศและฮาเส่นติดใน เรื่อง คือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในสังคมนั่นเอง นอกจากนี้ ความ สับสนของสถานการณ์ในสังคมทำให้จิตใจของคนอเมริกันกลายเป็นความหดหู่ สับสน หรือก้าวร้าวรุนแรง นักเขียนได้แสดงท่าทีค่านิยมที่เปลี่ยนไปออกมา นิยายของยุคนี้จะมีท่าทีที่หนักแน่นเคร่งเครียดเข้มข้นและหมัดหวัง ไม่ใช่การ มองโลกในแง่ดี เช่นยุคก่อน

สรุป

นิยายวิทยาศาสตร์อเมริกันแนวดิสโทเปียในค.ศ. 1950-1972 และสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างเด่นชัด ในลักษณะเป็นวงจรที่หมุนเวียน ระหว่างสังคมและวรรณกรรม และกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงในสังคมยุคนั้น นั้นเองที่ทำให้นิยายดิสโทเปียของยุคนี้มีพัฒนาการขึ้นจากยุคแรกเริ่มของนิยาย วิทยาศาสตร์อย่างมากมาย

ลักษณะแรกคือนิยายดิสโทเปียเป็นภาพสะท้อนของสังคม สังคมอเมริกันในช่วงนี้มีลักษณะที่แบ่งออกได้เป็น 2 ยุคที่มีลักษณะเด่นต่างกันอย่างมาก แต่มีลักษณะพื้นฐานที่คล้ายคลึงกันอยู่ด้วย นิยายดิสโทเปียได้สะท้อนภาพ ของช่วงเวลาออกมา การสะท้อนภาพนั้นไม่ใช่การสะท้อนภาพอย่างตรงตัว แต่เป็นภาพที่ถูกบิดเบือนหรือขยายปัญหาเหล่านั้นออกมาให้เห็นได้อย่างเด่นชัด ยิ่งขึ้น ไม่ใช่การบิดเบือนภาพอย่างสิ้นเชิงจนไม่เห็นภาพสะท้อนของสังคม

นิยายในยุคค.ศ. 1950-1961 สะท้อนภาพสังคมมวลอันรุ่งเรือง ด้วยเศรษฐกิจ วิทยาการ อุตสาหกรรม และการโฆษณา อีกทั้งภาวะสงคราม เย็น ลัทธิแมคคาร์ธีและความเจ็บงันและคล้อยตามกันในสังคม แต่นิยายใน ยุคค.ศ. 1962-1972 สะท้อนภาพสังคมอันปั่นป่วนวุ่นวายเต็มไป ด้วยปัญหา วิกฤตการณ์และความรุนแรงในสังคม รัฐบาลที่วางนโยบายผิดพลาด สงคราม เวียดนาม ปัญหาความยากจน ภาวะประชากร สิ่งแวดล้อมและภาพของ วัฒนธรรมใหม่ในเรื่องเพศ ฮาเส่นติดและความรุนแรง แต่ภาพสะท้อนโดยรวมของสังคมที่ยังเห็นได้ชัดคือ เป็นสังคมที่เจริญรุ่งเรืองในหลายด้าน แต่ไร้ ความมั่นคงและขาดความสมดุล เป็นสังคมมวลและวัฒนธรรมมวลที่คล้อยตาม กันจนทำลายคุณค่าความเป็นปัจเจกชน เป็นสังคมที่มนุษย์แปลกแยกจากคนอื่น และโดดเดี่ยว และสูญเสียคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และสูญเสียศรัทธาในสถาบัน

ลักษณะที่สองคือ สังคมมีอิทธิพลต่อนิยายดิสโทเปีย สภาสังคมที่ เต็มไปด้วยปัญหาทั้งปัญหาที่เห็นได้ชัดหรือปัญหาที่แฝงเร้น หรือสิ่งที่จะกลายเป็นปัญหาได้ในอนาคต มีบทบาทต่อนักเขียนผู้เป็นสมาชิกของสังคม เขาได้รับ

ผลกระทบจากสังคมรอบตัว ค่านิยม วิถีชีวิต วัฒนธรรมของยุค และงานวรรณกรรมของเขาจึงเป็นปฏิกิริยาตอบสนองต่อสังคม นักเขียนได้สร้างงานดีสโทเปียขึ้นจากปัญหาในสังคมของเขา โดยมีจุดประสงค์เพื่อวิพากษ์วิจารณ์เสนอความคิดต่อสังคมของเขา เป็นการสื่อสารต่อสมาชิกคนอื่นในสังคมิให้ตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้

อีกประการหนึ่งจะเห็นได้ว่าแนวโน้มแนวทางของนิยายในช่วงนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ยุค ยุคแรกแสดงความหวังที่จะเปลี่ยนแปลงสังคม แต่ยุคหลังแสดงความสิ้นหวัง นั่นคือ นักเขียนรับอิทธิพลจากสังคมที่จะมีความคิดในเชิงมีศรัทธาต่อการเปลี่ยนแปลงหรือหมดหวัง

นอกจากนี้ แนวทางของสำนักนิมฟ์และผู้อ่านยังมีบทบาทในการกำหนดแนวทางของนิยายดีสโทเปียของช่วงเวลานี้ด้วย ในช่วงค.ศ. 1950-1961 สำนักนิมฟ์ยังมีระบบเช่นเซอร์ตันเองที่จะไม่ตีนิมฟ์งานที่มีความรุนแรงหรือบทบาทในเรื่องเพศหรือเนื้อหาที่เคร่งเครียด เพราะผู้อ่านกลุ่มใหญ่เป็นเด็กวัยรุ่น งานในยุคนี้จึงเป็นเรื่องผจญภัยให้ความบันเทิงที่ไม่มี ความรุนแรงอยู่ แต่ในช่วงค.ศ. 1962-1972 สำนักนิมฟ์มีเสรีภาพมากขึ้นและกลุ่มผู้อ่านได้กว้างขวางออกไปมากขึ้น งานจึงสามารถที่จะมีเนื้อหาที่เคร่งเครียดรุนแรง มีบทบาทเรื่องเพศ ยาเสพติด เน้นเนื้อหาสาระมากกว่าความบันเทิง ซึ่งคืออิทธิพลของผู้อ่านต่อวรรณกรรมด้วยในบางส่วน

ลักษณะที่สามคือ อิทธิพลของนิยายดีสโทเปียต่อสังคม ในแง่นี้แม้จะไม่สามารถเห็นได้ชัดเจนนัก แต่เห็นได้ชัดว่านักเขียนมุ่งใช้นิยายของเขาสื่อความคิดเกี่ยวกับชีวิตและสังคมต่อผู้อ่าน ไม่ใช่เพียงการสะท้อนภาพของสังคมเท่านั้น นิยายดีสโทเปียเหล่านี้ได้มีทำที่วิพากษ์วิจารณ์ถึงปัญหาความเสื่อมทรามในสังคมของเขา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง ระบบเศรษฐกิจ สังคม จริยธรรม หรือปัญหาอื่นๆ เช่น ปัญหาประชากร ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น งานของเขาจึงเป็นการเรียกร้องให้ผู้อ่านหันมามองดูสังคมให้รอบคอบยิ่งขึ้น

ยิ่งกว่านั้น นิยายเหล่านี้ยังมีบทบาทในการเตือนภัยแก่ผู้อ่าน ว่าถ้ามนุษย์ปล่อยไว้ให้สิ่งต่างๆ ที่เป็นปัญหาหรืออาจก่อให้เกิดปัญหาดำเนินต่อไปโดยไม่แก้ไข ย่อมเกิดภัยพิบัติหรือความเลวร้ายขึ้นในอนาคต ภาพโลกอนาคตที่น่าสะพรึงกลัวจึงเป็นการเตือนให้หยุดการกระทำและแก้ไขปัญหาต่างๆ นั้นเอง

นอกจากนี้ นักเขียนยังมีบทบาทในการชี้ทางออกให้แก่ผู้อ่าน เช่นกลุ่มนิยายในช่วงค.ศ. 1950-1961 มีแนวโน้มของการมองโลกในแง่ดีและมีศรัทธาว่ามนุษย์ยอมแก้ไขปัญหาให้ดีขึ้น และเสนอแนะให้สร้างสมดุลระหว่าง

สิ่งต่างๆ ในชีวิตมนุษย์ ส่วนนิยายในช่วงหลังแม้จะมีแนวโน้มของการมองโลกในแง่ร้ายและหมดหวัง แต่ไม่อาจสรุปได้ว่านักเขียนได้สูญเสียศีลธรรมอย่างแท้จริง นักเขียนอาจใช้ภาพของสังคมอันหมดหนทางแก้ไขนั้นเป็นเครื่องมือกระตุ้นเตือนผู้อ่านอย่างรุนแรงแทนที่จะเสนอหนทางออกมาโดยตรง

ภาพของสังคมอนาคตในนิยายดีสโทเปียเหล่านี้จึงไม่ใช่การทำนายว่าสังคมในอนาคตจะมีลักษณะเช่นนี้ แต่เป็นการแสดงถึงความเป็นไปได้ว่าสังคมจะกลายเป็นสังคมที่เลวร้ายในทุกด้าน ถ้ามนุษย์ไม่ตระหนักถึงปัจจุบัน นักเขียนได้แสดงความคิดว่าอนาคตจะเป็นเช่นใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจุบันนั่นเอง ถ้ามนุษย์สามารถจัดการกับปัจจุบันได้อย่างรอบคอบและมองการณ์ไกล อนาคตอันเลวร้ายจะไม่เกิดขึ้น ภาพอนาคตอันน่าสะพึงกลัวจึงเป็นอนาคตที่นักเขียนชี้ว่ามนุษย์ไม่ควรปล่อยให้มันเกิดขึ้น